Пралетарыі ўсіх краін, яднайцеся!

Комуністычная партыя (большэвікоў) Беларусі

ЗВЯЗДА

ОРГАН ЦК І МЕНСКАГА АБКОМА КП(б)Б

№ 59 (6336) | 14 сакавіка 1939 г., аўторак | ЦАНА 10 КАП.

ДАКУМЕНТ СУСВЕТНА-ГІСТАРЫЧНАГА ЗНАЧЭННЯ

З пачуццём глыбокага радаснага хвалявання слухалі дэлегаты XVIII з'езда нашай партыі справаздачны даклад таварыша Сталіна аб рабоце ЦК ВКП(б).

Уся краіна вывучае гэты выдатны, бліскучы даклад, поўны сталінскай мудрасці і глыбіні, даклад, які ўсяляе ў сэрца кожнага працоўнага гордасць за нашу радзіму, за вялікую партыю Леніна—Сталіна, якая вядзе нас ад перамогі да перамогі.

Даклад таварыша Сталіна — дакумент сусветна-гістарычнага значэння, новы каштоўны ўклад у скарбніцу марксізма-ленінізма. Гэта—мудрае сталінскае апавяданне аб вялікім таржастве сацыялізма ў нашай краіне, гэта — мудрая сталінская праграма барацьбы за надыходзячыя, яшчэ больш велічныя перамогі.

Магутным пражэктарам марксісцка-ленінскага аналіза таварыш Сталін асвятліў пяцігодзе паміж XVII і XVIII з'ездамі партыі, такое багатае падзеямі буйнейшага маштабу і значэння.

Для капіталістычных краін гэта быў перыяд сур'ёзнейшых эканамічных і палітычных патрасенняў, для Савецкага Саюза — перыяд няўхільнага росту і працвітання, далейшага эканамічнага і культурнага ўздыму.

Ледзь выбраўшыся з дрыгвы эканамічнага крызіса 1929—1933 г. г., капіталістычныя краіны, пачынаючы з другой палавіны 1937 года, папалі пад удар новага, яшчэ больш цяжкага, яшчэ больш жорсткага крызіса. Капіталізм, які гніе на карані, усё далей ідзе па шляху крывавых авантур, насільственай перакройкі карты свету.

З забойчай іроніяй таварыш Сталін выкрыў сапраўднае значэнне фашысцкіх агрэсіўных блокаў, прыкрываемых шырмай «восі» і «трохвугольнікаў», смехатворнымі пошукамі «ачагоў» Комінтэрна ў пустынях Манголіі, у гарах Абісініі, у дзебрах іспанскага Мароко.

Перад усім светам ускрыт сапраўдны сэнс праславутай перш за ўсё англа-французскай «палітыкі неўмяшання», якая азначае на справе патуранне фашысцкім агрэсарам, развязванне вайны. Паказан сапраўдны сэнс таго падазронага шуму, які ўзнялі англа-французская прэса па поваду Савецкай Украіны і які меў мэтай справакаваць канфлікт паміж Савецкім Саюзам і Германіяй без відзімых на тое падстаў. Маскі з гэтых «міратворцаў» сарваны!

Сапраўднай песняю песней перамогшага сацыялізма гучыць раздзел даклада таварыша Сталіна, прысвечаны ўнутранаму становішчу Савецкага Саюза. Далейшы ўздым усёй народнай гаспадаркі, рост культуры, умацаванне палітычнай магутнасці краіны — вось аб чым красамоўна сведчаць факты, лічбы, табліцы.

Завяршэнне рэканструкцыі прамысловасці і земляробства на аснове новай, сучаснай тэхнікі — такі важнейшы вынік развіцця сацыялістычнай эканомікі за прайшоўшае пяцігоддзе. З пункту гледжання насычанасці прамысловасці і земляробства новай тэхнікай наша краіна з'яўляецца найбольш перадавой у параўнанні з любой другой краінай, дзе старое абсталяванне вісіць на нагах у вытворчасці і тармозіць справу ўкаранення новай тэхнікі.

Сацыялізм атрымаў поўную перамогу і ў галіне прамысловасці, і ў галіне сельскай гаспадаркі. Больш чым у дзевяць разоў вырасла наша прамысловасць у параўнанні з даваенным часам! Па ўзроўню сваёй тэхнікі, па тэмпах развіцця наша індустрыя не ведае сабе роўнай у свеце. Завершана ў асноўным і рэканструкцыя нашага земляробства на аснове новай, сучаснай тэхнікі. Растуць і мацнеюць таваразварот і транспарт.

У адрозненне ад капіталізма, у процілегласць капіталізму, развіццё вытворчых сіл сацыялістычнага грамадства ідзе на карысць усім працоўным, усяму грамадству. З ростам прамысловасці і сельскай гаспадаркі расце матэрыяльнае і культурнае становішча савецкага народа. Аб гэтым сведчыць рост народнага даходу больш чым удвая за пяць год — з 48,5 мільярда рублёў у 1933 г. да 105,0 мільярдаў рублёў у 1938 г., рост колькасці рабочых і служачых, рост гадавога фонда заработнай платы і сярэднегадавой заработнай платы, рост даходаў калгаснікаў.

Канчатковая ліквідацыя астаткаў эксплаатацыйных класаў, умацаванне марально-палітычнага адзінства савецкага грамадства, умацаванне дружбы народаў нашай краіны — такія важнейшыя заваёвы нашай краіны за прайшоўшае пяцігоддзе ў галіне грамадска-палітычнага развіцця краіны.

Савецкае грамадства прадстаўляе сабой карціну дружэственага супрацоўніцтва рабочых, сялян і інтэлігенцыі.

У гэтым — аснова моцнасці савецкага ладу, у гэтым — крыніца невычэрпальнай сілы савецкай улады. «Гэта значыць, між іншым, што ў выпадку вайны тыл і фронт нашай арміі з прычыны іх аднароднасці і ўнутранага адзінства — будуць мацнейшымі, чым у любой другой краіне, пра што трэба было-б памятаць зарубежным любіцелям ваенных сутычак».

Вялікія перамогі сацыялізма адкрываюць перад краінай новыя, захапляючыя перспектывы. Дагнаць і перагнаць найбольш развітыя капіталістычныя краіны таксама і ў эканамічных адносінах — такая задача, якая ўстае ва ўвесь рост.

«Што патрабуецца для таго, каб перагнаць эканамічна галоўныя капіталістычныя краіны? Для гэтага патрабуецца, перш за ўсё, сур'ёзнае і нястрымнае жаданне ісці ўперад і гатоўнасць пайсці на афяры, пайсці на сур'ёзныя капітальныя ўкладанні для ўсямернага расшырэння нашай сацыялістычнай прамысловасці. Ці ёсць у нас гэтыя даныя? Безумоўна ёсць! Для гэтага патрабуецца, далей, наяўнасць высокай тэхнікі вытворчасці і высокіх тэмпаў развіцця прамысловасці. Ці ёсць у нас гэтыя даныя? Безумоўна ёсць! Для гэтага патрабуецца, нарэшце, час».

Перагнаць галоўныя капіталістычныя краіны эканамічна ў сэнсе аб'ёма вытворчасці важнейшых вырабаў прамысловасці ў разліку на душу насельніцтва — гэту задачу неабходна вырашыць на працягу бліжэйшых 10—15 год. Вялікія і пачэтныя задачы стаяць перад краінай сацыялізма ў галіне прамысловасці і сельскай гаспадаркі, у галіне далейшага ўздыму матэрыяльнага і культурнага становішча савецкага народа.

Даклад таварыша Сталіна абрысаваў карціну поўнага таржаства генеральнай лініі нашай партыі. Бясслаўны канец стаў лёсам усіх яе ворагаў. Савецкі народ сцёр з твару зямлі трацкісцка-бухарынскую нечысць, прадстаўляўшую сабой агідны клубок шпіёнаў, шкоднікаў і забойцаў, жалкую банду прадажных рабоў, прасякнутых раб'ім пачуццём нізкапаклонства перад заграніцай, гатовых на ўсе пакасці па першаму закліку ўсякага іншакраінага чынушы. Гэтыя перараджэнцы ператварыліся ў безыдэйную банду шпіёнаў, здраднікаў, злейшых ворагаў народа. «Разгроміўшы ворагаў народа і ачысціўшы ад перараджэнцаў партыйныя і савецкія арганізацыі, партыя стала яшчэ больш адзінай у сваёй палітычнай і арганізацыйнай рабоце, яна стала яшчэ больш згуртаванай вакол свайго Цэнтральнага Камітэта». Партыя маналітна і згуртавана, як ніколі, вакол свайго Сталінскага ЦК, вакол таварыша Сталіна!

Калектыўны вопыт бальшэвіцкай партыі, яе калектыўны розум і мудрасць увасоблены ў сталінскай характарыстыцы асноўных прынцыпаў правільнага падбору кадраў, іх вылучэння, іх расстаноўкі. Кадры — залаты фонд партыі і дзяржавы. Імі трэба даражыць. Неабходна ведаць кадры, старанна вывучаць кожнага работніка, клапаціцца аб вылучэнні новых кадраў, аб іх росце.

Таварыш Сталін раскрытыкаваў памылкі тых кіраўнікоў, якія прабуюць арыентавацца або толькі на старыя, або толькі на маладыя кадры. Ён з выдатнай яснасцю і прастатой ускрыў корань гэтай памылкі, абрысаваў дастоінства і недахопы старых і маладых кадраў і паказаў, што «задача заключаецца не ў тым, каб арыентавацца альбо на старыя, альбо на новыя кадры, а ў тым, каб трымаць курс на спалучэнне, на з'еднанне старых і маладых кадраў у адным агульным аркестры кіруючай работы партыі і дзяржавы».

Ва ўвесь рост пастаўлены задачы партыйнай прапаганды, марксісцка-ленінскага выхавання членаў партыі і партыйных кадраў, ідэалагічнай загартоўкі кадраў, павышэння іх палітычнага і тэарэтычнага ўзроўню. Паспяхова вырашыўшы гэтыя задачы, можна было-б лічыць дзевяць дзесятых нашых пытанняў ужо вырашанымі. Пачатак новаму размаху марксісцка-ленінскай прапаганды ў нашай краіне пакладзен выхадам у свет «Кароткага курса гісторыі ВКП(б)».

У справаздачы Цэнтральнага Камітэта таварыш Сталін даў глыбокі марксісцка-ленінскі аналіз складанай міжнароднай абстаноўкі, абстаноўкі пачаўшайся другой імперыялістычнай вайны. У дакладзе таварыша Сталіна падведзены вынікі вялікіх перамог сацыялізма ў галіне народнай гаспадаркі, у галіне грамадска-палітычнага жыцця краіны і выведзен закон развіцця сацыялістычнага грамадства. Правадыр і настаўнік партыі, правадыр сусветнага комунізма намеціў шляхі нашага гістарычнага развіцця, даў разгорнутую праграму барацьбы за пабудову поўнага комуністычнага грамадства. Таварыш Сталін распрацаваў і па-новаму паставіў пытанне аб дзяржаве ў эпоху пераходу ад сацыялізма да комунізма.

Як вядома, вучэнне аб дзяржаве распрацоўвалася Марксам і Энгельсам ва ўмовах даманапалістычнага капіталізма. Ленін напісаў сваю выдатную кнігу «Дзяржава і рэвалюцыя» за некалькі месяцаў да Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі. Ленін збіраўся напісаць другую частку «Дзяржавы і рэвалюцыі», дзе ён разлічваў падвесці галоўныя вынікі вопыту рускіх рэвалюцый 1905 і 1917 гадоў. Смерць перашкодзіла яму выканаць гэтую задачу. Вялікі прадаўжальнік справы Леніна, правадыр і настаўнік партыі таварыш Сталін даў нам разгорнутую марксісцка-ленінскую тэорыю дзяржавы, абагуліўшы гіганцкі вопыт дваццацігадовага існавання совецкай дзяржавы ў капіталістычным акружэнні. Тым самым нанесен сакрушальны ўдар па ворагах адзінай у свеце сацыялістычнай дзяржавы, тым самым нязмерна памножаны сілы комунізма. Наша вялікая партыя, сусветны комуністычны рух узбагаціўся вучэннем аб сацыялістычнай дзяржаве ва ўмовах капіталістычнага акружэння.

Даклад таварыша Сталіна — дакумент сусветна-гістарычнага значэння. Партыя атрымала магутную тэарэтычную зброю і праграму практычных работ на перыяд пераходу ад сацыялізма да комунізма.

Справа комунізма, справа Леніна — Сталіна перамагла на $^1/_6$ частцы зямнога шара, ідэі комунізма ператварыліся ў вялікую матэрыяльную сілу. Справа Леніна—Сталіна вастаржаствуе ва ўсім свеце!

(Перадавы артыкул «Праўды» ад 12 сакавіка 1939 г.).

XVIII З'ЕЗД ВКП(б)

ДЗЕННІК З'ЕЗДА

Ранішняе пасяджэнне 11 сакавіка

Яшчэ задоўга да пачатку пасяджэння ўсе на месцах. Сярод дэлегатаў гістарычнага з'езда большэвіцкай партыі адчуваецца вялікі ўздым, выкліканы дакладам таварыша Сталіна.

Наступіў час работы. Паяўленне за сталом прэзідыума кіраўнікоў партыі горача вітаецца дэлегатамі. З'езд пераходзіць да абмеркавання наступнага пытання. Старшынствуючы тав. **Жданаў** прадастаўляе слова тав. **Уладзімірскаму** для справаздачнага даклада Цэнтральнай рэвізійнай камісіі.

Дакладчык заклікае вучыцца працаваць па-большэвіцку, як вучыў заўсёды працаваць таварыш Ленін, як вучыць нас працаваць таварыш Сталін.

Упамінанне імені таварыша Сталіна выклікае бурныя апладысменты, пераходзячыя ў авацыі. Усе ўстаюць, раздаюцца воклічы: «Ура», «Няхай жыве таварыш Сталін!».

З'езд прыступае да заслухоўвання справаздачнага даклада дэлегацыі ВКП(б) у ВККІ. Слова для даклада прадастаўляецца таварышу Мануільскаму.

У сваім абшырным дакладзе т. Мануільскі даў глыбокі аналіз міжнароднага становішча, становішча рабочага руху, асвятліў дзейнасць і задачы Комуністычнага Інтэрнацыянала і яго секцый.

Расказаўшы аб задачах, якія стаяць перад брацкімі компартыямі, тав. Мануільскі падкрэслівае, што Комуністычны Інтэрнацыянал ішоў заўсёды па шляху, указанаму Леніным і Сталіным.

Пад кіраўніцтвам Сталіна Ўсесаюзная Комуністычная партыя большэвікоў і совецкі народ змялі з твару зямлі фашысцкую агентуру — трацкісцка-бухарынскіх і іншых бандытаў.

Таварыш Сталін не толькі адстаяў вялікае вучэнне Маркса—Энгельса—Леніна ад скажэнняў варожымі элементамі, але ён развіў гэтае вучэнне далей прымяняльна да новых умоў агульнага крызіса капіталізма і перамогі сацыялізма ў СССР. Ён узброіў гэтым вучэннем пралетарыят. Ён напоўніў рабочых усіх краін упэўненасцю ў перамозе.

Стаўка сусветнай буржуазіі была і будзе біта, таму што на варце інтарэсаў працоўных усяго свету, — заканчвае дакладчык, — стаіць геній усяго працоўнага чалавецтва — наш родны, любімы Сталін.

Заключныя словы тав. Мануільскага тонуць у бурных авацыях усяго зала. З усіх бакоў нясуцца воклічы: «Ура», «Няхай жыве вялікі правадыр сусветнага комунізма таварыш Сталін!».

(ТАСС).

Вячэрняе пасяджэнне 11 сакавіка

Мы з'яўляемся шчаслівымі сведкамі падзеі найвялікшага гістарычнага значэння. Гэтая падзея — XVIII з'езд партыі — з'езд, які ўпісвае адну з самых яркіх і хвалюючых старонак у гісторыю совецкага народа, у гісторыю ўсяго прагрэсіўнага перадавога чалавецтва.

Гэтая вялікая старонка пачынаецца здзіўляючым па сваёй глыбіні і красачнасці дакладам таварыша Сталіна. У гэтыя дні ўся краіна знаходзіцца пад уражаннем мудрай сталінскай прамовы.

На вячэрнім пасяджэнні з'езда пачаліся спрэчкі па першаму пункту павесткі дня. І кожны аратар імкнецца перадаць хоць-бы часцінку таго пачуцця гордасці і радаснага хвалявання, якія парадзілі ва ўсіх нас незабыўныя словы правадыра. І, як і ў дзень адкрыцця з'езда, дэлегаты гарачай авацыяй сустрэлі таварыша Сталіна. У гэтых бурных апладысментах дэлегаты ад імені ўсёй партыі, ад імені ўсяго совецкага народа перадаюць сваю радасць, захапленне, любоў і ўдзячнасць вялікаму арганізатару слаўных перамог комунізма.

Старшынствуючы тав. Жданаў прадастаўляе першае слова тав. **Шчэрбакову.**

— Тыя шляхі і перспектывы, — сказаў тав. Шчэрбакоў, — якія таварыш Сталін геніяльна намеціў у сваім дакладзе, акрыляюць, узнімаюць, натхняюць партыю і ўсіх працоўных, параджаюць новую хвалю энергіі, нястрымнага жадання ісці ўперад, пераадалярваць усе труднасці, сакрушаць любыя перашкоды і па-большэвіцку біцца за ажыццяўленне грандыёзнай праграмы, намечанай нашым правадыром таварышам Сталіным.

Выступленні на з'ездзе выбраннікаў партыйных арганізацый з'яўляюцца выдатнымі ілюстрацыямі да палітычнай справаздачы Цэнтральнага Камітэта партыі.

Кожны дэлегат, які выступае ў спрэчках, на вопыце сваёй рэспублікі, сваёй вобласці або края паказвае магутнасць і сілу большэвікоў, іх адзінства, іх моцную згуртаванасць вакол Цэнтральнага Камітэта і таварыша Сталіна. Генеральная лінія партыі перамагла. Паўсямесна расце народная гаспадарка, павышаецца добрабыт працоўных. Паўсямесна расце і шырыцца сацыялістычная культура.

Тав. Шчэрбакоў гаворыць аб бурным развіцці эканомікі і культуры Масквы і вобласці.

За годы другой пяцігодкі асноўныя фонды прамысловасці Масквы павялічыліся ў два разы. Аб'ём валавой прадукцыі прамысловасці з 5.621 мільёна рублёў у 1932 г. павялічыўся ў два з палавінай раза, дасягнуўшы ў 1937 годзе 14.119 мільёнаў рублёў.

Прамысловасць Масквы ў мінулым годзе выпрацавала прадукцыі на 15.900 мільёнаў рублёў, у 2,8 раза больш, чым у 1932 годзе.

Такімі-ж бурнымі тэмпамі развівалася і прамысловасць Маскоўскай вобласці. За годы другой пяцігодкі валавая прадукцыя буйнай прамысловасці вобласці павялічылася з 2.428 мільёнаў рублёў у 1932 г. да 5.853 мільёнаў рублёў у 1937 годзе.

Уважліва слухаюць дэлегаты аратара, калі ён гаворыць аб велізарных змяненнях у гарадской гаспадарцы сталіцы.

У гарадскую гаспадарку сталіцы з 1934 года па 1938 год Маскоўскім советам укладзена звыш 3 мільярдаў рублёў. У гэтым годзе ўкладваецца 800 мільёнаў рублёў. Далей тав. Шчэрбакоў гаворыць аб рэканструкцыі Масквы. Галоўныя вуліцы сталіцы ператвораны ў шырокія магістралі. Палепшыўся ў Маскве транспарт. На 1 студзеня 1934 г. у Маскве было 400 таксі. Цяпер сталіца мае 3.890 легкавых і 1.332 грузавых таксаматораў.

Гаворачы аб грандыёзных поспехах сталінскіх пяцігодак, тав. Шчэрбакоў заўважае:

— А ўсяго-ж некалькі год назад совецкія людзі марылі аб канале Масква—Волга, аб метрапалітэне. Мара ператворана ў жыццё!

Дэлегаты з'езда шумна апладыруюць.

У заключэнне тав. Шчэрбакоў адзначыў неабходнасць паскорыць жыллёвае будаўніцтва.

— Адной з выдатных найвялікшых перамог у нашай краіне, — гаворыць тав. **Юсупаў** (Узбекістан), — з'яўляецца поўнае таржаство сацыялізма ў нацыянальных рэспубліках совецкага Ўсхода.

З поўкаланіяльнай краіны Узбекістан ператварыўся ў квітнеючую рэспубліку, народ Узбекістана стаў роўнаправным народам у брацкай сям'і вялікага Совецкага Саюза.

Народ заваяваў сваё шчасце ў барацьбе з ворагамі народа, з трацкісцка-бухарынскай і нацыяналістычнай бандай.

Тав. Юсупаў прыводзіць факты росту прамысловасці, сельскай гаспадаркі, росту заможнасці калгаснікаў. У мінулым годзе калгасы Узбекістана атрымалі чыстага грашовага даходу 2.300 мільёнаў рублёў. У рэспубліцы 500 калгасаў-мільянераў, сярод якіх ёсць калгасы з даходам звыш 8 мільёнаў рублёў, і дзе працадзень калгаснікаў роўны 28 рублям.

— Узбекскі народ, — гаворыць тав. Юсупаў, — апіраючыся на дапамогу вялікага рускага народа, на велізарную дапамогу, аказваемую ўрадам і Цэнтральным Камітэтам партыі, можа сказаць усім прыгнечаным народам Усхода: калі хочаш вызваліцца, — **ідзі за чырвонай Масквой, ідзі за вялікім Сталіным, ідзі за рускім народам!**

Тав. **Кузнецоў** (Ленінград) прысвяціў сваю прамову прамысловасці Ленінграда.

— Жыццё і факты ўшчэнт разбілі варожую тэорыю аб тым, што ў Ленінградзе вычарпаны вытворчыя магчымасці прадпрыемстваў, што, моў, для ленінградскай прамысловасці закрыты ўсе шляхі.

Воляю большэвікоў, воляю працоўных прамысловасць Ленінграда план другой пяцігодкі выканала датэрмінова. Па гораду і вобласці вытвараецца прадукцыі прамысловасці на суму звыш 11 мільярдаў рублёў, што раўняецца выпуску ўсёй прадукцыі прамысловасці старой Расійскай імперыі. У Ленінградзе асвоена за годы другой пяцігодкі звыш 200 новых вытворчасцей, што ўзбагаціла прамысловасць новай тэхнікай.

Большэвікі Ленінграда правільна спалучылі палітыку і гаспадарку. Новыя партыйныя кадры, якія ведаюць тэхніку вытворчасці, паспяхова арганізавалі кантроль партыйных арганізацый над вытворчасцю і бліскуча справіліся з задачай выканання плана прамысловасці другой пяцігодкі.

На трыбуне дэлегат Днепрапетроўскай вобласці тав. **Задзіончэнка.** Яго прамова прысвечана поспехам сацыялістычнага земляробства.

У 1938 годзе 3.727 калгасаў Днепрапетроўскай вобласці аб'ядноўваюць 99,8 проц. усіх сялянскіх двароў і засяваюць 99.96 проц. пасеўнай плошчы. Пры неспрыяльным надвор'і калгасы сабралі ў мінулым годзе сярэдні ўраджай зерневых па 11,4 цэнтнера з гектара (4,2 цэнтнера ў 1934 годзе). Дзяржаве прадана звыш 20 мільёнаў пудоў хлеба і 2 мільёнаў пудоў сланечніка.

З кожным годам растуць даходы калгасаў і калгаснікаў. У 1938 годзе даходы калгасаў склалі 560 мільёнаў рублёў.

Бурнымі апладысментамі адказвае з'езд на заяўленне аратара аб тым, што к XVIII з'езду партыя прыйшла, як ніколі, адзінай, згуртаванай вакол Цэнтральнага Камітэта, вакол правадыра і настаўніка партыі таварыша Сталіна.

Слова прадастаўляецца дэлегату Азербайджана тав. **Багіраву.**

На прыкладзе Азербайджанскай ССР ён паказвае, як былыя адсталыя акраіны Расіі сёння ператвораны ў квітнеючыя ачагі сацыялізма.

Здабыча нафты ў Баку склала 21,4 мільёна тон у 1937 годзе, а ў 1932 годзе — 12,2 млн. тон. Прырост здабычы нафты ў 9,2 мільёна тон у паўтара раза перавышае ўсю здабычу нафты ў Румыніі ў 1937 годзе. У параўнанні з 1913 годам здабыча нафты павялічылася ў 3 разы, газа — у 69 раз, выпрацоўка бензіна — у 48 раз.

Велізарных поспехаў дасягнула сельская гаспадарка Азербайджана. У 1937 годзе бавоўны сабрана 2.080 тысяч цэнтнераў (1.123 тысячы цэнтнераў у 1932 годзе). За апошнія чатыры годы кошт працадня падняўся ў 3,7 раза.

Да рэвалюцыі ў Азербайджане не было ні адной вышэйшай навучальнай установы, ні адной навукова-даследчай навуковай установы. Цяпер дзейнічае 80 ВНУ і тэхнікумаў і 64 навукова-даследчыя ўстановы. Створана і выгадавана свая інтэлігенцыя: 16.539 настаўнікаў, 13.200 інжынераў, 2.459 урачоў, 1.000 аграномаў.

Заключныя словы аратара аб тым, што азербайджанскі народ, як і ўсе народы Совецкага Саюза, ведае, што сваім шчаслівым і радасным жыццём ён абавязан генію вялікага Сталіна, выклікаюць працяглыя апладысменты.

Наступным у спрэчках выступае дэлегат Растоўскай вобласці тав. **Дзвінскі.** Ён гаворыць аб тым, што калгаснае казацтва Дона — верныя сталінскія сыны, гатовыя па першаму закліку ўрада і свайго правадыра таварыша Сталіна сесці на данскога баявога каня, ускормленага рукамі калгаснікаў, і рубіць ворага там, дзе ўкажа совецкая ўлада, большэвіцкая партыя і таварыш Сталін.

Бурнымі апладысментамі, стоячы вітаюць дэлегаты таварыша Сталіна, калі аратар гаворыць аб тым, што 57 тысяч большэвікоў Растоўскай вобласці далі сваім 48 дэлегатам на XVIII з'езд партыі адзін мандат — галасаваць за сталінскую палітыку, за сталінскі Цэнтральны Камітэт, за натхніцеля нашай барацьбы за комунізм — за таварыша Сталіна.

Тав. **Власаў** (Саратаў) падкрэслівае тыя велізарныя клопаты, якія партыя, урад і асабіста таварыш Сталін праяўляюць аб патрэбах сельскай гаспадаркі засушлівых раёнаў паўднёвага ўсхода.

Тав. **Кулакоў** (Краснаярск) гаворыць аб вялікім творчым уздыме, якім ахоплены працоўныя края.

Апошнім на вячэрнім пасяджэнні 11 сакавіка выступіў тав. **Квасаў** (Варашылаўградская вобласць).

Пасля выступлення тав. Квасава старшынствуючы тав. Жданаў аб'яўляе перапынак да 12 сакавіка 11 гадзін раніцы.

Ранішняе пасяджэнне 12 сакавіка

К 11 гадзінам раніцы зал быў поўны. Паяўленне ў прэзідыуме таварышаў Сталіна, Варашылава, Кагановіча, Андрэева, Мікаяна, Жданава, Будзённага зал сустракае бурнымі апладысментамі. Раздаюцца воклічы: «Ура таварышу Сталіну!», «Няхай жыве таварыш Сталін!».

Старшынствуючы тав. Жданаў аб'яўляе пасяджэнне з'езда адкрытым.

Першым атрымлівае слова тав. **Скварцоў** (Казахстан). Ён гаворыць аб грандыёзных змяненнях, якія адбыліся ў Казахскай ССР за годы сталінскіх пяцігодак.

Казахстан, які да рэвалюцыі з'яўляўся бяспраўнай царскай калоніяй, стаў квітнеючай індустрыяльна-аграрнай сацыялістычнай рэспублікай. Удзельная вага прамысловай прадукцыі ў агульным балансе народнай гаспадаркі даходзіць да 56,8 проц. Багата казахская зямля. Яе нетры поўны каштоўных выкапняў. Па запасах цынка і свінца Казахская рэспубліка займае першае месца ў Саюзе. Тав. Скварцоў звяртае ўвагу з'езда на тое, што багацці нетраў казахскай зямлі, аднак, усё яшчэ скарыстоўваюцца недастаткова.

Вялікія задачы, якія стаяць перад прамысловасцю Казахстана. Пабудаваны ўжо Балхашскі медзеплавільны камбінат, Чымкенцкі свінцовы завод і многія іншыя прадпрыемствы. Патрэбны кадры, патрэбна вялікая работа для таго, каб гэтыя прадпрыемствы давалі максімум прадукцыі.

Тав. Скварцоў спыняецца, далей, на развіцці сельскай гаспадаркі. Пагалоўе жывёлы за перыяд з 1932 года павялічылася больш чым у два разы. Пасеўныя плошчы зерневых за час з 1933 года па 1938 год павялічыліся на 25 проц., ураджайнасць за гэты-ж час падвоілася.

Няспынна расце культура казахскага народа. Калі ў 1933 годзе на культурныя патрэбы ў Казахстане расходавалася 78 млн. рублёў, то цяпер гэтыя расходы ўзраслі да 600 млн. рублёў.

У заключэнне тав. Скварцоў гаворыць аб неабходнасці ўсямернага развіцця сувязі ў Казахстане. Прасторы рэспублікі— бязмежны. Сувязь надзвычай важна для народнай гаспадаркі, а, між тым, у Казахстане 120 раёнаў яшчэ не маюць тэлефоннай сувязі з абласнымі цэнтрамі.

Пасля прамовы тав. Скварцова старшынствуючы тав. Жданаў прадастаўляе слова тав. **Андрэеву.** Дэлегаты з'езда стоячы горача віталі вернага саратніка таварыша Сталіна — Андрэя Андрэевіча Андрэева.

Вялікая і яркая прамова тав. Андрэева была выслухана з'ездам з напружанай увагай.

Тав. Андрэеў гаворыць аб велізарнай арганізацыйнай рабоце, якая прароблена партыяй за апошнія годы, у прыватнасці, у галіне падрыхтоўкі кадраў. За апошнюю пяцігодку ВНУ і тэхнікумы совецкай краіны выпусцілі больш 1 млн. 225 тыс. спецыялістаў. Створана 930 новых ВНУ і тэхнікумаў. У вёсцы падрыхтавана і перападрыхтавана 1.500 тысяч трактарыстаў і камбайнераў. Лік членаў профсаюзаў СССР павялічыўся на 4.700 тысяч чалавек, а лік членаў комсамола на 3 мільёны чалавек.

Вялікая ўвага з боку Цэнтральнага Камітэта была ўдзелена ідэйна-палітычнаму выхаванню комуністаў. Выпуск «Кароткага курса гісторыі ВКП(б)» даў у рукі партыі новую сільную зброю для паспяховага аўладання марксісцка-ленінскай тэорыяй.

Аналізуючы якасныя змяненні ў саставе кадраў, якія адбыліся за апошнія годы, тав. Андрэеў падкрэслівае, што кіруючыя партыйныя і совецкія работнікі ў сучасны момант маюць высокі агульнаадукацыйны ўзровень. Сярод сакратароў абкомаў звыш 28 проц. з вышэйшай асветай, 30 проц. з незакончанай вышэйшай або сярэдняй асветай.

Пасля ачышчэння састава кіруючых работнікаў ад людзей абанкроціўшыхся ў палітычных і дзелавых адносінах, у нашым партыйным доме стала чысцей і свяжэй, гаворыць тав. Андрэеў. У нас ёсць выдатны фонд партыйных кадраў. У некаторых з іх няма яшчэ, можа быць, дастатковага вопыту, але гэта, несумненна, прылажыцца.

Далей тав. Андрэеў указвае, што ва многіх партыйных арганізацыях існавала аднабаковасць, захапляліся або толькі партыйнай работай, або толькі гаспадарчай. Не было ўмення спалучаць партыйную работу з барацьбой за вырашэнне гаспадарчых задач.

Затым тав. Андрэеў спыняецца на недахопах партыйнай работы. Партыйнае кіраўніцтва ВНУ і тэхнікумамі пакідае жадаць многа лепшага. Узровень партыйнай работы ў сельскіх арганізацыях адстае ад задач, якія стаяць перад сацыялістычным земляробствам.

У некаторых рэспубліках і абласцях (Беларусь, Пермская вобласць, Валагодская вобласць) на сяле мала партыйных арганізацый. Так, напрыклад, на 9.000 з лішнім калгасаў Беларускай ССР прыходзіцца ўсяго толькі 44 пярвічных партыйных арганізацый.

У заключнай частцы сваёй прамовы тав. Андрэеў паставіў рад важнейшых пытанняў сельскай гаспадаркі. Тав. Андрэеў гаворыць аб выдатнай рабоце перадавікоў сельскай гаспадаркі, якія змагаюцца за высокі ўраджай, і звяртае ўвагу з'езда на велізарнае значэнне пастановы Совета Народных Камісараў СССР і Цэнтральнага Камітэта партыі аб барацьбе з засухай.

Бурныя авацыі ўсяго зала былі адказам з'езда на прамову тав. Андрэева.

Тав. **Панамарэнка** (Беларусь) расказаў з'езду аб вялікіх поспехах, атрыманых Беларускай ССР. З ніпчай і бяспраўнай царскай акраіны Беларусь ператварылася ў моцны, непарушны фарпост сацыялізма, у квітнеючую совецкую рэспубліку. За другую пяцігодку ў Беларусі пабудавана і асвоена 1.700 новых прадпрыемстваў. Здабыча торфу, якая адыгрывае важную ролю ў агульным балансе народнай гаспадаркі Беларускай ССР, з 14 тыс. тон у 1913 годзе ўзрасла да 2,5 млн. тон у 1938 годзе. 91 проц. усіх сялянскіх гаспадарак Беларусі аб'яднаны ў калгасы. Расце матэрыяльны ўзровень беларускага селяніна. У параўнанні з 1932 годам пагалоўе буйнай рагатай жывёлы павялічылася на 49 проц., свіней— на 104 проц., авечак і коз — на 43 проц.

Высокія цыфры нараджаемасці і рэзкае зніжэнне смяротнасці — яркае сведчанне добрабыту беларускага народа. За дзве апошнія пяцігодкі насельніцтва БССР узрасло на 1 млн. 200 тыс. чал., г. зн. на 25 проц.

Тав. Панамарэнка гаворыць аб тым, што ў Беларусі мела месца недаацэнка капіталістычнага акружэння, была пэўная самазаспакоенасць, у рэзультаце чаго варожым элементам удавалася некаторы час весці сваю шкодніцкую работу.

Далей тав. Панамарэнка гаворыць аб тым, што блізасць рэспублікі да граніцы асабліва абавязвае комуністаў Беларусі да пільнасці.

Тав. **Захараў** (ЦК ВЛКСМ) расказаў з'езду аб росце комсамола, аб цудоўным жыцці совецкай моладзі, аб тым, як аваладвае наша слаўная моладзь ведамі, культурай, вопытам жыцця.

К XVIII з'езду ВКП(б) ленінска-сталінскі комсамол налічвае ў сваіх радах 8 млн. чалавек, з іх 2,5 млн. жанчын. За час паміж XVII і XVIII з'ездамі лік піянераў узрос з 7 млн. да 11 млн. Поспехі комсамола вельмі значныя, аднак яны былі-б яшчэ большымі, калі-б не подлая варожая работа трацкісцка-бухарынскіх шпіёнаў і шкоднікаў, якія прабраліся да кіраўніцтва комсамолам і канчаткова былі выкрыты толькі параўнаўча нядаўна.

Тав. Захараў гаворыць аб вылучэнні новых людзей, аб тым, што да кіраўніцтва комсамолам у нацыянальных рэспубліках, краях і абласцях прыйшлі новыя, правераныя людзі, беззаветна адданыя ленінска-сталінскаму Цэнтральнаму Камітэту партыі і таварышу Сталіну.

З 385 сакратароў абкомаў, крайкомаў і ЦК комсамола нацыянальных рэспублік — 319 выбраны занава, упершыню вылучаны на кіруючыя пасты.

Прамовай тав. Седзіна (Іванава) закончылася ранішняе пасяджэнне 12 сакавіка.

Вячэрняе пасяджэнне 12 сакавіка

У 18 гадзін 10 мінут старшынствуючы тав. Андрэеў адкрывае вячэрняе пасяджэнне з'езда і прадастаўляе слова тав. Ем. **Яраслаўскаму.**

Аратар пачынае сваю прамову словамі геніяльнага рускага мастака слова Аляксея Максімавіча Горкага:

«Мы выступаем у краіне, асветленай геніем Уладзіміра Ільіча Леніна, у краіне, дзе нястомна і цудадзейна працуе жалезная воля Іосіфа Сталіна».

Тав. Яраслаўскі са страсцю гаворыць аб рабоце правадыра партыі — многаграннай і плададворнай. З'езд некалькі раз перарывае бурнымі апладысментамі гэтую прамову, прысвечаную ролі Сталіна, — правадыра, тэарэтыка, гісторыка большэвізма. Аратар гаворыць аб гіганцкай рабоце таварыша Сталіна па ўзбраенню партыі, усяго народа рэвалюцыйнай тэорыяй, па ідэалагічнаму выхаванню кадраў. Заклікаўшы нашы кадры да ліквідацыі тэарэтычнай адсталасці, таварыш Сталін асабіста выканаў велізарную работу па складанню «Кароткага курса гісторыі ВКП(б)».

— Хіба, —усклікае тав. Яраслаўскі,— не выклікае ва ўсіх нас захапленне гэтая работа таварыша Сталіна, для якой ён знайшоў час (а часу патрабавалася, як вы ведаеце, вельмі многа!) сярод гіганцкай дзяржаўнай работы, выконваемай таварышам Сталіным! Але гэтая праца — не адзіная работа таварыша Сталіна на гістарычным фронце, на фронце навукі за апошні перыяд. Дастаткова напомніць вам цэлы рад указанняў таварышаў Сталіна, Кірава і Жданава па складанню падручнікаў новай гісторыі, указанні па складанню падручніка гісторыі СССР і іншых падручнікаў.

Сталіну партыя абавязана пастаноўкай і вырашэннем цэлага раду актуальнейшых пытанняў. Барацьба з трацкісцкай і ўсякай іншай антыленінскай кантрабандай на гістарычным фронце, з антыленінскімі скажэннямі «гістарычнай школы» Пакроўскага, канкрэтныя ўказанні таварыша Сталіна нашым гісторыкам, канкрэтная крытыка іх памылак, — усё гэта выклікала цэлы пераварот у нашай навуцы. Несумненна пад уплывам гэтага павароту ўпершыню ў СССР Акадэмія навук прадпрымае выданне марксісцкай сусветнай гісторыі.

На прыёме работнікаў вышэйшай школы таварыш Сталін гаварыў аб перадавой навуцы, якая служыць народу. Узорам навуковага дзеяча, штурхаючага навуку ўперад, ён назваў Леніна.

— Мы скажам,—заяўляе пад шумныя апладысменты тав. Яраслаўскі, — узорам такога дзеяча навукі, які пракладвае новыя шляхі, ламае аджыўшыя нормы, адкрывае ўсе дзверы маладым сілам нашай краіны і дае ім магчымасць заваяваць вяршыні навукі, з'яўляецца кормчы нашай партыі таварыш Сталін!

Аб жалезнай сталінскай волі, якая перабудоўвае ўвесь уклад краіны, гаворыць, ілюстрыруючы сваю прамову прыкладамі Далёкага Ўсхода, тав. **Данской.** У гісторыі, заяўляе ён, не было такіх прыкладаў карэннай перабудовы цэлага края, роўнага

(Працяг на 4 стар.).

XVIII з'езд Усесаюзнай Комуністычнай партыі (большэвікоў)

СПРАВАЗДАЧА ЦЭНТРАЛЬНАЙ РЭВІЗІЙНАЙ КАМІСІІ

ДАКЛАД т. ВЛАДЗІМІРСКАГА

Адной з задач рэвізійных камісій партыі, як Цэнтральнай, так абласных і раённых, з'яўляецца, згодна статута нашай партыі, сістэматычная праверка фінансавай гаспадаркі партыі.

За справаздачны перыяд, з 1934 па 1938 год уключна, у сувязі з уздымам усёй партыйнай работы і з ростам заработнай платы ў краіне, агульная сума грашовых сродкаў, паступіўшых у выглядзе членскіх узносаў у касу партыі, узрастала з года ў год. Калі суму, атрыманую ў 1934 годзе, прыняць за 100, то ў наступныя годы нарастанне паступленняў па членскіх узносах ішло наступным чынам: у 1935 годзе — 125 проц., у 1936 годзе—184 проц., у 1937 годзе—234 проц., у 1938 годзе — 303 проц.

Такім чынам за справаздачны перыяд паступленні ад членскіх узносаў павялічыліся ў тры разы.

Уплата членскіх узносаў — гэта адна са статутных умоў членства нашай партыі. Кожны член партыі абавязан матэрыяльна падтрымліваць партыю. Адсюль выцякае вялікае **арганізацыйнае значэнне** правільнай пастаноўкі прыёму членскіх узносаў і рэгулярнай справаздачнасці па выкананню гэтага партыйнага абавязку.

За справаздачны перыяд Цэнтральны Камітэт партыі неаднаразова звяртаў увагу партыйных арганізацый на пастаноўку справы па прыёму членскіх узносаў і справаздачнасці па іх. Калі ў некаторых пярвічных партыйных арганізацыях устанавілася бюракратычная практыка прыёму членскіх узносаў праз асобых зборшчыкаў, Цэнтральны Камітэт указаў, што такое перадавер'е гэтай работы тэхнічным работнікам было грубым парушэннем статута партыі.

ЦК ВКП(б) аднавіў парадак, па якому кожны член партыі павінен **асабіста ўносіць** членскія ўзносы ў партыйны камітэт, а сакратар партыйнага камітэта, або парторг, дзе гэта прадугледжана інструкцыяй, абавязан **асабіста прымаць** членскія ўзносы. Гэтым Цэнтральны Камітэт партыі напомніў партыйным работнікам аб традыцыях большэвізма, калі лепшыя арганізатары партыі асабіста займаліся крапатлівай арганізацыйнай работай, вывучалі састаў арганізацыі, самі правяралі выдачу партыйных дакументаў, уваходзілі ва ўсе дэталі «партыйнай тэхнікі».

Такая-ж вялікая ўвага была звернута з боку Цэнтральнага Камітэта ВКП(б) і на палепшанне пастаноўкі ў партыйных арганізацыях справаздачнасці па членскіх узносах.

Але далёка яшчэ не ўсе **пярвічныя арганізацыі** падыходзяць да выканання сваіх абавязкаў па прыёму членскіх узносаў і справаздачнасці па іх так, як гэтага патрабуе інструкцыя Цэнтральнага Камітэта.

Згодна гэтай інструкцыі, парткомы пярвічных партарганізацый абавязаны кожныя 3 месяцы разглядаць і зацвярджаць вынікі паступлення членскіх узносаў па іх арганізацыях.

Зацвярджаць справаздачу на парткоме — гэта фактычна азначае правяраць кожныя 3 месяцы, наколькі прыём членскіх узносаў звязваецца з учотам членаў данай партарганізацыі, з вывучэннем яе састава. Гэта значыць выяўляць слабыя месцы работы, высвятляць прычыны нясвоечасовай уплаты членскіх узносаў асобнымі членамі арганізацыі.

Там, дзе гэта робіцца, не толькі дасягаецца своечасовая ўплата членскіх узносаў усімі членамі партарганізацыі, але і ствараюцца адносіны да ўплаты членскіх узносаў, як да вялікай, сур'ёзнай арганізацыйнай работы ўсёй пярвічнай арганізацыі. Там вучацца **па-большэвіцку** займацца крапатлівай арганізацыйнай работай, уваходзіць ва ўсе дэталі партыйнай тэхнікі, вучацца так працаваць, як працавалі заўсёды лепшыя арганізатары нашай партыі, як працуе і вучыць нас працаваць **таварыш Сталін! (Узрыў апладысментаў).**

Фінансавая гаспадарка нашай партыі заўсёды будавалася на цэнтралізаваным бюджэце, г. зн. на адзінстве партыйнай касы і на абавязковай фінансавай справаздачнасці ўсіх мясцовых арганізацый перад Цэнтральным Камітэтам.

За справаздачны перыяд з 1934 па 1938 год, у адпаведнасці з уздымам усёй партыйнай работы, былі дасягнуты значныя палепшанні і ў пастаноўцы фінансавай гаспадаркі партыі.

Павышана якасць пабудовы бюджэта партыі, дасягнута большая рэальнасць, жыццёвасць пабудовы бюджэта.

Дасягнута **лепшая пастаноўка кантролю** за расходаваннем грашовых і матэрыяльных сродкаў як у апараце Цэнтральнага Камітэта, так і ў мясцовых партыйных арганізацыях.

Уведзена ў практыку сістэма скліканя на месцах фінансавымі інструктарамі ЦК нарад мясцовых рахункова-бухгалтарскіх работнікаў і членаў мясцовых рэвізійных камісій для азнаямлення іх з пастаноўкай учоту справаздачнасці і кантролю за выкананнем бюджэта.

За справаздачны перыяд значна ўмацавалася фінансавая гаспадарка і ў абкомах і райкомах.

З 1939 года Цэнтральным Камітэтам устаноўлены дадатковыя штаты рахунковых работнікаў для 1.600 райкомаў. Гэта значна аблегчыць работу па ўмацаванню фінансавай дысцыпліны ў фінансава-рахунковым апараце абкомаў і райкомаў.

Абласныя і раённыя рэвізійныя камісіі павінны павысіць якасць сваёй работы. Побач з перыядычнымі рэвізіямі фінансавай гаспадаркі абкомаў і райкомаў перад імі асобай інструкцыяй ЦК былі пастаўлены новыя задачы: па-першае, праверка метадаў інструктажа і справаздачнасці фінансавага апарата і, па-другое, сур'ёзнае вывучэнне пастаноўкі той ці іншай часткі гаспадаркі абкома і выпрацоўка сапраўдных мер для яе палепшання. Гэта павысіла актыўнасць некаторых рэвізійных камісій.

Агляд становішча работы фінансава-гаспадарчага апарата Цэнтральнага Камітэта за час з XVII па XVIII з'езд партыі паказвае, што ўмацаванне фінансавай гаспадаркі партыі ішло на аснове ўздыму ўсёй партыйнай работы і на аснове няўхільнага правядзення ў жыццё патрабаванняў рэжыма эканоміі і праверкі выканання. Строгае і дакладнае выкананне патрабаванняў совецкага закона аб расходаванні грашовых сродкаў, узмацненне кантролю з боку бухгалтэрыі, удзел і дапамога рэвізійных органаў, пастаянная сістэматычная праверка выканання з боку апаратыўных работнікаў, культурны рост работнікаў апарата, — усё гэта дапамагло правядзенню ў жыццё кіруючых, ахапляючых усе дэталі работы, указанняў сакратарыята Цэнтральнага Камітэта партыі і таварыша Сталіна. **(Апладысменты).**

Выконваючы ўказанні Цэнтральнага Камітэта і ўказанні таварыша Сталіна аб навядзенні ўзорнага парадку ў нашай партыйнай гаспадарцы, праяўляючы большэвіцкія адносіны да партыйнай тэхнікі, партыйныя работнікі дасягнулі ў справаздачным перыядзе вялікіх рэзультатаў ва ўстараненні недахопаў у партыйным апараце і ў пастаноўцы партыйнай гаспадаркі ў цэлым.

Спынюся толькі на двух такога роду палепшаннях у рабоце партыйнага апарата, якія праведзены ўсімі партыйнымі арганізацыямі за справаздачны перыяд **пад непасрэдным кіраўніцтвам Цэнтральнага Камітэта і таварыша Сталіна (апладысменты):** гэта, па-першае, палепшанне ўчоту членаў і кандыдатаў партыі і, па-другое, палепшанне захоўвання партыйных дакументаў.

Цэнтральны Камітэт нашай партыі заўсёды ўдзяляў выключна сур'ёзную ўвагу арганізацыйнай партыйнай тэхніцы, у прыватнасці ўчоту членаў партыі. Учот членаў партыі гэта не проста тэхнічная справа, гэта адна з умоў правільнай расстаноўкі партыйных сіл і паспяховага вырошчвання партыйных кадраў. Цэнтральным Камітэтам ВКП(б) былі ўнесены палепшанні ў парадак учоту комуністаў. Учот стаў цяпер штодзённай справай саміх кіраўнікоў партыйных арганізацый, ён сканцэнтрован у райкомах, і сакратары райкомаў, несучы за работу асабістую адказнасць, выконваюць самі непасрэдна ўсе важнейшыя дэталі па партыйнаму ўчоту.

У аснове сістэмы ўчоту ляжыць **дакумент**—учотная картка, якая мае тойжа адзіны нумар, што і партыйны білет. **І гэтая ўчотная картка мае такое-ж значэнне партыйнага дакумента, як і партыйны білет.** У ёй своечасова адлюстроўваюцца ўсе змяненні ў рабоце комуніста, што не заўсёды забяспечвалася пры ранейшай форме ўчоту. Такім чынам, учот устанаўляе цяпер не толькі, дзе даны партыец працуе, але і як ён працуе, ці правільна ён скарыстоўваецца на рабоце.

Трэба адзначыць яшчэ адно палепшанне ў пастаноўцы ўчоту: значнае палепшанне **статыстычнага ўчоту** партыйных кадраў. Ён падняты на вышыню навуковай распрацоўкі партыйнай статыстыкі, без чаго немагчыма апераваць данымі ўчоту, які ахапляе дзесяткі і сотні тысяч асоб.

Захоўванне партыйных дакументаў у партыйных арганізацыях. Кожнаму ясна, што нельга цярпець такога беспарадку, калі рашэнні абкома, крайкома, пячатка райкома захоўваліся ў стале сакратара райкома. Гэта ўжо зжыта, але яшчэ далёка не ва ўсіх арганізацыях устаноўлена тая практыка, якая-б забяспечвала поўнасцю выкананне патрабаванняў снежаньскага Пленума Цэнтральнага Камітэта 1935 года, абавязваўшага адказных работнікаў партыйнага апарата непасрэдна асабіста займацца праверкай захоўвання партыйных дакументаў.

Што датычыць пастаноўкі партыйнай гаспадаркі ў апараце Цэнтральнага Камітэта, то я абмяжуюся тут паведамленнем, што азнаямленне, праведзенае Цэнтральнай рэвізійнай камісіяй з пастаноўкай гэтай партыйнай гаспадаркі ў Сакратарыяце Цэнтральнага Камітэта і ў Аддзелах ЦК ВКП(б), паказала, што гэтай справе ўдзялялася і ўвесь час прадаўжае ўдзяляцца асобая ўвага з боку кіруючых органаў Цэнтральнага Камітэта.

Парадак, устаноўлены ў Сакратарыяце ЦК, павінен стаць узорам для пастаноўкі партыйнай гаспадаркі ва ўсіх партыйных арганізацыях.

Што датычыць праверкі Цэнтральнай рэвізійнай камісіяй быстраты і правільнасці праходжання спраў у Аддзелах ЦК, то я спынюся толькі на адной частцы апарата ЦК, якой з боку ЦК ВКП(б) заўсёды ўдзялялася асобая ўвага.

Я маю на ўвазе разбор пісем, прапаноў, скарг, накіроўваемых у ЦК ВКП(б) асобнымі членамі партыі і беспартыйнымі грамадзянамі. У гэтай рабоце наладжанасць апарата мае асабліва вялікае значэнне. Тут поспех работы ва многім залежыць ад таго, наколькі цвёрда выконваюцца ўказанні таварыша Сталіна аб неабходнасці пакончыць з чужымі для большэвікоў, фармальнымі, бяздушна-бюракратычнымі адносінамі да людзей.

Неаднаразовая праверка гэтага невялікага (у дзесятак чалавек) апарата паказала, што гэты апарат, заняты разборам пісем і кантролем за выкананнем прынятых Цэнтральным Камітэтам рашэнняў па гэтых пісьмах, адзначаецца асаблівай чоткасцю, настойлівасцю ў праверцы выканання і ўважлівымі адносінамі да людзей.

Кожнае атрыманае пісьмо, паведамленне, скарга старанна афармляюцца. Ёсць картка, дзе ўказана, што зроблена па гэтай справе, як і кім выканана. Гэта гарантуе, што ні адно пісьмо, ні адзін зварот у Цэнтральны Камітэт не астаецца без увагі, без разбору. Апрача таго, гэты парадак забяспечвае і праверку работы самога гэтага невялікага апарата.

Выкананне прынятых рашэнняў па гэтых пісьмах даручаецца адказным работнікам, як напрыклад, загадчыкам Аддзелаў ЦК, сакратарам абкомаў, сакратарам райкомаў, кіраўнікам совецкіх дзяржаўных устаноў. Былі выпадкі прыцягнення Цэнтральным Камітэтам да дысцыплінарнай адказнасці, аж да зняцця з работы, за нядбайныя адносіны да даручанага задання.

За выкананнем прынятых рашэнняў устаноўлен дакладны кантроль. Некаторыя справы бяруцца пад асобы кантроль і правяраюцца кожны дзень, праз два дні, другія — праз больш працяглы тэрмін. Але ва ўсіх выпадках кантроль вядзецца да таго часу, пакуль не атрыман ад установы, якой было даручана заданне, або ад асобы, якая звярнулася ў Сакратарыят ЦК з данай просьбай, адказ аб прынятых мерах. У некаторых выпадках, у залежнасці ад характару справы, нават пасылаюцца інструктары на месцы.

Асоба, якая звярнулася ў Цэнтральны Камітэт па той ці іншай справе, заўсёды мае магчымасць даведацца аб накіраванні яе просьбы або скаргі і звярнуцца асабіста ў тую ўстанову, куды яе пісьмо было накіравана. Такога роду паведамленні даюцца або па тэлефону або поштай.

На прыкладзе работы ўсяго апарата Цэнтральнага Камітэта могуць і павінны вучыцца працаваць усе нашы партыйныя арганізацыі і ўстановы, вучыцца працаваць па-большэвіцку, як вучыў нас усіх працаваць таварыш Ленін, як вучыць нас працаваць таварыш Сталін **(бурныя апладысменты)**, вучыць указаннямі і парадамі і, што асабліва каштоўна і дорага, вучыць нас сваім пастаянным асабістым прыкладам.

Таварышы, наша партыя, партыя Леніна—Сталіна, загартаваная ў баях і авеяная пабеднай славай, разграміўшы трацкісцка-бухарынскіх і іншых агентаў фашызма, прышла к з'езду згуртаванай і магутнай, як ніколі.

Выраслі новыя партыйныя кадры, выпешчаныя таварышам Сталіным, правераныя ў барацьбе і выпрабаваныя ў рабоце, бязмежна адданыя справе комунізма.

Уся наша партыя, усе мы — старыя і маладыя большэвікі, ідзем дружна ўперад пад кіраўніцтвам вялікага правадыра нашай партыі таварыша Сталіна. **(Бурныя, доўга не змаўкаючыя апладысменты. Усе ўстаюць).**

Ідзем самкнутымі радамі вакол нашага Сталіна, ідзем да новых перамог, да комунізма. **(Бурныя апладысменты, якія пераходзяць у авацыю, воклічы: «Ура!», «Няхай жыве таварыш Сталін!»).**

ДАКЛАД ДЭЛЕГАЦЫІ ВКП(б) У ВККІ НА XVIII З'ЕЗДЗЕ ВКП(б)

ДАКЛАДЧЫК т. МАНУІЛЬСКІ

1. Змяненні ў міжнародным становішчы

Таварышы!

За прайшоўшае паміж XVII і XVIII з'ездамі ВКП(б) пяцігоддзе ў жыцці класаў, народаў і дзяржаў адбыліся значныя змяненні, якія сведчаць аб абвастрэнні ўсіх супярэчнасцей капіталістычнай сістэмы і паглыбленні бяздоння паміж светам соцыялізма і светам капіталізма.

У сваім гістарычным дакладзе, якога з нецярпеннем чакалі партыя, працоўныя нашай краіны, усе прыяцелі і ўсе ворагі СССР, тав. Сталін унёс каштоўнейшы ўклад у марксісцка-ленінскае вучэнне аб дзяржаве, даў неперавзыйдзены па глыбіні марксісцкі аналіз міжнароднага становішча, падвёў вычарпальныя вынікі соцыялістычнага развіцця нашай краіны, разгарнуў грандыёзныя перспектывы, якія адкрываюцца перад совецкім народам у рэзультаце яго соцыялістычных перамог. Тав. Сталін паказаў, як гіганцка прасунуўся ўперад СССР, вырашыўшы самую трудную задачу дыктатуры пралетарыята — канчатковую ліквідацыю эксплуататарскіх класаў і ўцягненне мільёнаў індывідуальных сялянскіх гаспадарак у сістэму соцыялізма. Ён паказаў, як няўхільна расла за гэтыя годы соцыялістычная народная гаспадарка, павышаўся матэрыяльны і культурны ўзровень працоўных, як цэментавалася брацтва народаў, насяляючых СССР, як расцвітала соцыялістычная дэмакратыя ў совецкай краіне, як умацоўвалася маральнае і палітычнае адзінства совецкага народа, расла магутнасць і абароназдольнасць совецкай краіны. **(Апладысменты).**

Тав. Сталін паказаў, як мудрая палітыка міру СССР, якая спалучалася з цвёрдасцю ў справе абароны рубяжоў совецкай краіны, з бязлітасным разгромам трацкісцка-бухарынскай банды шпіёнаў і падпальшчыкаў вайны, адпавядала не толькі інтарэсам совецкага народа, але і інтарэсам усяго міжнароднага пралетарыята, інтарэсам народаў усіх краін.

Даклад тав. Сталіна — гэта гістарычная веха, якая знамянуе сабою ўступленне СССР у новую паласу развіцця, у паласу завяршэння будаўніцтва бяскласавага грамадства і паступовага пераходу ад соцыялізма да комунізма. І гэтая велізарная перамога СССР, якая з'яўляецца падзеяй сусветна-гістарычнага значэння, узмацняе рэвалюцыянізаванне працоўных мас у капіталістычных краінах, выклікае страх сусветнай рэакцыі перад краінай, ажыццяўляючай, наперакор усім козням капіталістычнага акружэння, трэцюю сталінскую пяцігодку, якая азначае новы гіганцкі крок па шляху да поўнага таржаства комунізма.

ШТО АДБЫЛОСЯ ЗА ПРАЙШОЎШАЕ ПЯЦІГОДДЗЕ Ў КАПІТАЛІСТЫЧНЫМ СВЕЦЕ?

На XVII партыйным з'ездзе тав. Сталін, аналізуючы стан капіталістычнай гаспадаркі, гаварыў, што дэпрэсія, наступіўшая пасля крызіса 1929—33 гг., будзе не звычайнай дэпрэсіяй, а дэпрэсіяй «асобага роду». Тав. Сталін гаварыў, характарызуючы міжнароднае становішча, што абвастрэнне імперыялістычных супярэчнасцей стварыла ўжо глебу для ваенных сутычак, што справа яўным чынам ідзе да новай імперыялістычнай вайны. Гэты аналіз тав. Сталіна цалкам і поўнасцю пацвердзіўся.

Узровень капіталістычнай вытворчасці, які дасягнуў пасля найбольшага ўпадку 1932 г. свайго найвышэйшага пункту ў сярэдзіне 1937 года, у 1938 г. зноў спусціўся да 91 проц. у параўнанні з узроўнем 1929 г. За перыяд часу з 1929 г. па 1937 г. вытворчасць павялічылася ўсяго на 3,5 проц., у той час як рост вытворчасці па працягу эканамічнага цыкла 1921—29 гг. раўняўся 49,5 проц. Гэта гаворыць аб тым, што дэпрэсія, наступіўшая пасля крызіса 1929—33 гг., была сапраўды дэпрэсіяй асобага роду, за якой не паследавала ні агульнага ўздыму, ні росквіту прамысловасці.

За прайшоўшае пяцігоддзе значна пагоршылася становішча працоўных мас у капіталістычных краінах. Капітал шалёна наступае на жыццёвы ўзровень працоўных, асабліва ў краінах фашысцкай дыктатуры. Адбываецца рэзкае зніжэнне заработнай платы і падаўжэнне рабочага дня. У Германіі, напрыклад, не гледзячы на тое, што рознічныя цэны на асноўныя прадукты харчавання вельмі павысіліся, забаронена з часу ўстанаўлення фашысцкай дыктатуры ўсякае павелічэнне зарплаты; у той-жа час розныя прымусовыя адлічэнні з зарплаты, праведзімыя фашысцкімі ўладамі, дасягаюць 25—30 проц. Законам устаноўлен 10-гадзінны рабочы дзень, у асабліва-ж важных галінах прамысловасці, гэта значыць ва ўсёй ваеннай індустрыі і на фартыфікацыйных работах — 14-гадзінны. У так званых лагерах «працоўнай павіннасці» сотні тысяч моладзі працуюць за нішчымную пахлёбку і 50 пфенігаў у дзень. У фашысцкай Італіі за час фашысцкай дыктатуры адбылося зніжэнне жыццёвага ўзроўню мас амаль на палавіну. З часу абісінскай вайны адбываецца рэзкае скарачэнне спажывання па ўсіх асноўных прадуктах харчавання. У Японіі рабочы дзень дасягае ад 12-ці да 16-ці гадзін, і нават жабрацкія стаўкі 1929 г. былі скарочаны ў сярэднім больш чым на 16 проц., хоць кошт жыцця павысіўся за гэты час на 30—40 проц.

Лік беспрацоўных за прайшоўшае пяцігоддзе ніколі не спускаўся ніжэй 14 мільёнаў і к канцу 1938 г. раўняецца 18 мільёнам, не лічачы ні велізарнай многамільённай арміі беспрацоўных батракоў, ні частковай беспрацоўных, ні беспрацоўных такіх краін, як Індыя, Кітай, дзе жыве палавіна насельніцтва капіталістычнага свету.

Аграрны крызіс, які зноў абвастраецца, у асаблівасці ў ЗША, Польшчы, Румыніі, Югаславіі, Венгрыі, а таксама ў калоніях, вядзе да яшчэ большага расслаення вёскі, ператварае мільёны сялян у паўпераў. Побач з гэтым ідзе ўзмоцнены працэс разарэння дробнай гарадской буржуазіі, асабліва ў фашысцкіх краінах. Тут пушчаны на дно дзесяткі тысяч дробных прамысловых і гандлёвых прадпрыемстваў. У Японіі толькі ў адным 1938 г. з прычыны недахватцы сыравіны было закрыта 88.305 дробных прадпрыемстваў.

У рэзультаце эканамічнага крызіса, узмацнення нераўнамернасці развіцця капіталістычных краін і паглыблення агульнага крызіса капіталізма—абвастрыліся да крайнасці ўсе існаваўшыя раней супярэчнасці паміж імперыялістычнымі дзяржавамі. Абвастрылася барацьба за знешнія рынкі, за сферы ўплыву, за калоніі, за новы перадзел свету. Незвычайную вастрыню набыла гэтая барацьба ў басейне Міжземнага мора і Ціхага акіяна, у Лацінскай Амерыцы, у Паўднёва-Усходняй і Паўночнай Еўропе, на асноўных сусветных шляхах зносін.

Фашысцкія дзяржавы — Германія, Італія і Японія перайшлі ў наступленне на міжнароднай арэне. Фашысцкія правіцелі думаюць грабяжом чужых народаў папраўляць свае справы, ліквідаваць унутраныя затрудненні фашысцкага рэжыма, прадухіліць яго банкротства. Фашысцкім заправілам патрэбны войны, таму што яны не ў сілах выканаць свае дэмагагічныя пасулы масам, якія патрабуюць не гармат, а масла, не дрэдноутаў, а хлеба. Вайна для іх — гэта сродак, каб падавіць незадаволенне мас і трымаць іх у пакорлівасці. Ім патрэбны войны для захавання свайго «прэстыжа» ў вачах іх уласных старонннікаў.

Фашысцкія авантурысты спяшаюцца перайсці ў наступленне, таму што баяцца нарастання руху народнага фронта, росту супраціўлення народаў фашысцкай агрэсіі, аб'яднання і згуртавання народаў у міжнародны фронт барацьбы супроць фашысцкіх падпальшчыкаў вайны. Фашысцкія правіцелі хочуць апярэдзіць згуртаванне народных мас і нанесці ім удар раней, чым яны аб'яднаюцца для адпору фашызму. Яны стараюцца раз'яднаць народы, пасеяць паміж імі розн, каб тым лягчэй біць іх па частках. Яны лоўка скарыстоўваюць угодніцтва правячых кругоў Англіі і Францыі, робяць іх саўдзельнікамі сваіх злачынстваў, тым самым яшчэ больш кампраметыруюць і ганьбяць іх, стараючыся гэтым машэнніцкім манеўрам адвесці ад сябе абурэнне мас.

Фашысцкія правіцелі імкнуцца скарыстаць страх буржуазіі іншых капіталістычных краін перад соцыялізмам і рабочым класам, каб пры яе падтрыманні напасці на яе ўласны народ. Для дасягнення сваіх захватніцкіх мэт яны пускаюць у ход подкуп, абман, шантаж і пагрозы. Перш чым кінуць акупацыйныя арміі на чужыя тэрыторыі, яны кідаюць туды армію сваіх шпіёнаў. Яны шлюць іх усюды — у ЗША, Англію, Францыю і іншыя дзяржавы. Яны падкармліваюць ва Францыі банды кагуляраў і арганізуюць іх рукамі серыю ўзрываў. Яны ствараюць дыверсійныя банды ў Румыніі, якія праводзяць рад тэрарыстычных актаў, яны вядуць шырокую разлагаючую работу ў Польшчы, падрыхтоўваючы яе расчляненне; у Прыбалтыцы, Фінляндыі, Венгрыі, Славакіі, на Балканах яны ствараюць тайныя ўзброеныя атрады. Яны інсцэніруюць унутраныя «мяцежы», як гэта было не толькі ў Аўстрыі, у Судэцкай вобласці, але і ў Мексіцы, Бразіліі і Перу.

Асабліва шырокую падрыўную работу агенты фашысцкага агрэсіўнага блока вядуць у англійскіх і французскіх калоніях. Яны арганізуюць мяцеж у Палестыне, ствараюць поўваенны «нацыянальны корпус валанцёраў» у Індыі, фарміруюць фашысцкія ваенныя групы ў Паўднёвай Афрыцы, снабжаюць зброяй і грашыма феадалаў у арабскіх краінах. Усюды яны сеюць смуту, каб яшчэ да вайны разлажыць і аслабіць сваіх магчымых праціўнікаў.

Зацікаўлены больш за ўсіх другіх у новым насільственым перадзеле свету, агрэсіўны блок фашысцкіх дзяржаў уцягвае народы ў новую імперыялістычную вайну. У 1935 г. Італія ўтаргаецца ў Абісінію, у 1936 г. Германія і Італія пачынаюць інтэрвенцыю ў Іспаніі, у 1937 г. японская ваеншчына пераходзіць ад захвату Манчжурыі да вайны, якая мае мэтай аўладанне ўсім Кітаем і выцясненне з Кітая ЗША, Англіі, Францыі; у сакавіку 1938 г. Германія акупіруе Аўстрыю, у верасні 1938 г. яна расчляняе Чэха-Славакію.

Хіба было-б гэта магчыма, калі-б капіталістычныя ўрады іншых буйнейшых дзяржаў не патуралі агрэсіі германскага і італьянскага фашызма і японскай фашысцкай ваеншчыны? Вядома, не. Гэта стала магчыма таму, што блоку фашысцкіх агрэсараў дапамагалі і дапамагаюць сілы сусветнай рэакцыі, рэакцыйныя элементы французскай і асабліва англійскай буржуазіі. Гэтыя элементы пестуюць мысль аб тым, каб скарыстаць германскі фашызм у якасці ўдарнага кулака рэакцыі супроць СССР, скарыстаць германскі фашызм, як жандарма супроць міжнароднага рабочага класа, народнага фронта і нацыянальна-вызваленчага руху заняволеных народаў.

План англійскай рэакцыйнай буржуазіі заключаецца ў тым, каб, афяраваўшы ва ўгоду германскаму фашызму малымі дзяржавамі паўднёва-ўсходняй Еўропы, накіраваць Германію на ўсход — супроць СССР, папрабаваць такой контррэвалюцыйнай вайной затрымаць далейшыя поспехі соцыялізма і перамогу комунізма ў СССР, адкупіцца ад імперыялістычных дамаганняў Германіі на англійскія калоніі; у той-жа час англійская рэакцыя хацела-б рукамі СССР абламаць зубы германскаму імперыялізму, аслабіць Германію на многія годы, захаваўшы за англійскім імперыялізмам пануючае становішча ў Еўропе; па-другое, англійская рэакцыя імкнецца да таго, каб раздзяліць разам з Італіяй за кошт Францыі Іспанію і сферы ўплыву ў Міжземным моры, дабіцца ў мэтах імперыялістычнай «роўнавагі» ў Еўропе пагаднення з Італіяй, адарваўшы яе ад блока з Германіяй; па-трэцяе, на Далёкім Усходзе англійскія рэакцыянеры мараць аб раздзеле Кітая. Яны зараз дазваляюць Японіі разараць і аслабляць Кітай, але ў той-жа час яны не перашкаджаюць ваеннаму і эканамічнаму знясіленню Японіі, каб пасля выступіць у ролі арбітра для ўстанаўлення «мюнхенскага міру» на Далёкім Усходзе; па-чацвертае, англійская рэакцыя не хоча дапусціць крушэння фашысцкага рэжыма ні ў Германіі, ні ў Італіі, ні ў Японіі, хоча дапамагчы ўрадам гэтых краін выратавацца ад фінансавага банкротства шляхам прадастаўлення ім крэдытаў і тым самым паставіць фашысцкія дзяржавы ў поўную залежнасць ад англійскага імперыялізма.

Яшчэ ў 1927 г. тав. Сталін гаварыў у артыкуле «Заметкі на сучасныя тэмы»:

«Англійскі капіталізм заўсёды быў, ёсць і будзе найбольш злосным душыцелем народных рэвалюцый. Пачынаючы з Вялікай французскай рэвалюцыі канца XVIII века і канчаючы адбываючайся цяпер кітайскай рэвалюцыяй, англійская буржуазія заўсёды стаяла і прадаўжае стаяць у першых радах граміцеляў вызваленчага руху чалавецтва... Але англійская буржуазія не любіць ваяваць сваімі ўласнымі рукамі. Яна заўсёды лічыла за лепшае вайну чужымі рукамі».

Але сваімі разбойніцкімі планамі англійская рэакцыйная буржуазія рые сабе магілу. Тайным падтрыманнем японскай агрэсіі ў Кітаі яна рыхтуе выцясненне Англіі з Далёкага Ўсхода, уступкамі італьянскаму фашызму — страту англійскіх пазіцый у Міжземным моры, прадаўстаўленнем пазык фашысцкім агрэсарам яна ўзмацняе іх ваенную магутнасць і шансы свайго ўласнага паражэння. Умацаваннем германскага фашызма яна падрыхтоўвае раздзел сваёй уласнай імперыі. Планамі нападу на СССР яна рыхтуе крушэнне не толькі фашызма, але і ўсёй капіталістычнай сістэмы. **(Апладысменты).**

Мюнхенскі згавор з'яўляецца першай сур'ёзнай спробай прымянення на справе гэтага каварнага, але безнадзейнага плана англійскай рэакцыйнай буржуазіі. Не мір прынеслі чалавецтву мюнхенскія рэакцыйныя змоўшчыкі, а нясуць новую сусветную імперыялістычную вайну. У Мюнхене яны ліквідавалі нават тую худасочную еўрапейскую «роўнавагу», якая ў некаторай ступені стрымлівала захватніцкія планы фашысцкіх агрэсараў. Падаўленнем Германіі і Італіі французскія рэакцыйныя клікі, якія плятуцца ў хвасце англійскай рэакцыі, ліквідавалі ўласным

(Працяг на 3-й стар.).

XVIII з'езд Усесаюзнай Комуністычнай партыі (большэвікоў)

ПРАЦЯГ ДАКЛАДА т. МАНУІЛЬСКАГА НА XVIII З'ЕЗДЗЕ ВКП(б)

рукамі сістэму саюзаў, створаную імі пасля сусветнай імперыялістычнай вайны 1914—18 гг.; тым самым яны падрыхтоўваюць ператварэнне Францыі ў дзяржаву другога ранга.

Мюнхенскія змоўшчыкі пакончылі з [illegible] калектыўнай бяспекай і [illegible] Яны развязалі рукі агрэсарам, дазволіўшы італьянскаму фашызму захапіць Каталонію, японскаму фашызму — Кантон і востраў Хайнань, ствараць пагрозу французскім і англійскім уладанням на Далёкім Усходзе.

Мюнхенскія «міратворцы» ўзмацнілі [illegible] узброенняў капіталістычных дзяржаў. Пасля Мюнхена адбылася новая [illegible] узброенняў у Германіі, [illegible] Асаблівыя ваенныя расходы [illegible] у Японіі [illegible] 1936—37 гг. больш чым у $5^1/_2$ раз, у Англіі — у тры разы, ва Францыі больш чым у тры разы.

Аднак імперыялістычныя дамаганні фашысцкіх драпежнікаў натыкаюцца на супрацьлеглыя інтарэсы капіталістычных дзяржаў, значнай часткі правячых класаў тых краін, урады якіх капітулююць перад фашысцкімі агрэсарамі. Буйнейшая капіталістычная дзяржава свету — ЗША, [illegible] У Англіі — страх за целаснасць імперыі, якой пагражае фашысцкая агрэсія, [illegible]

II. Барацьба кампартый за адзіны і народны фронт

Па меры пераходу фашызма ў наступленне ў асобных краінах і на міжнароднай арэне, шырыцца і набывае ўсё больш міжнародны характар антыфашысцкі рух. [illegible]

[illegible]

Вы памятаеце, таварышы, як пасля прыходу да ўлады фашыстаў у Германіі ў 1933 г. [illegible] ліку, што народныя масы адступяць перад імі без бою, як у Германіі. Але вы памятаеце таксама, што іменна перамога германскага фашызма развязала праз год магутны антыфашысцкі рух ва ўсім свеце. У лютым 1934 г. ва Францыі рабочыя адказваюць на наступленне фашызма ўсеагульнай стачкай, ахапіўшай чатыры мільёны чалавек, у Аўстрыі яны бяруцца за зброю, у Іспаніі ў кастрычніку гэтага-ж года б'юцца на працягу двух тыдняў астурыйскія гарнякі. Усюды рухаючай сілай гэтага масавага супраціўлення фашызму былі комуністычныя партыі, якія кавалі ў працэсе барацьбы адзінства дзеянняў рабочага класа, адзінства дзеянняў усіх працоўных.

Прымяняючы на практыцы вялікі ленінска-сталінскі стратэгічны план аб'яднання сіл пролетарыята і прыцягнення на старану рабочага класа яго саюзнікаў, Комуністычны Інтэрнацыянал на VII Кангрэсе ў дакладзе тав. Дзімітрава высоўвае для барацьбы з наступленнем капітала, фашызмам і надыходзячай імперыялістычнай вайной тактыку адзінага рабочага і антыфашысцкага народнага фронта. Выступленне тав. Дзімітрава, вернага вучня тав. Сталіна, высока трымаўшага сцяг комунізма ў Лейпцыгу, знайшло гарачы водгук сярод працоўных капіталістычных краін.

Якія-ж былі непасрэдныя рэзультаты антыфашысцкага руху, што пачаўся амаль ва ўсіх капіталістычных краінах? Ва Францыі працоўныя масы ўсеагульнай стачкай, масавымі дэманстрацыямі, даходзіўшымі да мільёна чалавек толькі ў адным Парыжы, сарвалі фашысцкі путч 6-га лютага 1934 г., дабіліся закона аб роспуску фашысцкіх узброеных ліг, устанавілі ў працэсе антыфашысцкай барацьбы адзіны рабочы і народны фронт; у выніку магутнага стачачнага руху летам 1936 г., які суправаджаўся заняццем прадпрыемстваў, рабочы клас дабіўся 40-гадзіннага рабочага тыдня, павышэння зарплаты да 30 проц., водпускаў, аплачваемых прадпрыемцамі, калектыўных дагавораў і прызнання гаспадарамі профсаюзаў на прадпрыемствах; было дасягнута аб'яднанне профсаюзаў, якое прывяло на працягу некалькіх месяцаў да павелічэння ліку членаў Усеагульнай канфедэрацыі працы з 900 тыс. да 4 мільёнаў; у сем раз вырасла комуністычная партыя, вырас яе ўплыў на шырокія масы працоўных, а, стала быць, працоўныя масы сталі сільней у барацьбе з фашызмам.

У ЗША антыфашысцкі рух змятае са

штурхае нават частку імперыялістычных кругоў, дзеячоў тыпа Даф Купера, Ідэна, Чэрчыля, у лагер апазіцыі да цяперашняга кансерватыўнага ўрада. Захватніцкія дамаганні германскага і італьянскага фашызма палохаюць частку французскай буржуазіі і ўзмацняюць пазіцыі староннікаў супраціўлення яму. Расце непакой у Польшчы перад пагрозай яе расчлянення Германіяй. Узмацняецца апазіцыя ў Венгрыі супроць закабалення яе германскім фашызмам.

У той-жа час нарастае абурэнне заняволеных фашысцкімі агрэсарамі народных мас Чэха-Славакіі і Аўстрыі, расце трывога народаў, якія стаяць пад ударам фашысцкай агрэсіі на Балканах. Узмацняецца рух у калоніях, народы якіх не хочуць быць разменнай манетай у здзелках імперыялістычных драпежнікаў. Выспяваюць элементы нацыянальнага фронта ў радзе краін, якім пагражае фашысцкае ўтаржэнне.

* *
*

Такім чынам, таварышы, за прайшоўшыя пяць год яшчэ больш паглыбілася бяздонне паміж пераможным соцыялізмам і паразітычна гніючым капіталізмам. СССР ідзе ўверх, да вяршынь бяскласавага грамадства, да комунізма. Капіталістычны свет коціцца ўніз, да эканамічных крызісаў, да рэакцыі, да войн. Гэта азначае, што паглыбіўся агульны крызіс капіталістычнай сістэмы. І чым больш запутваецца капіталізм у сваіх супярэчаннях, тым больш адчаяных мерапрыемстваў ён звяртаецца, каб пастарацца выпутацца са становішча. Адсюль узмацненне наступлення капітала супроць працоўных, узмацненне фашысцкага тэрора, пераход фашызма ў наступленне на міжнароднай арэне, новая імперыялістычная вайна. Адсюль і абвастрэнне пагрозы іншаземнага ваеннага нападу на краіну соцыялізма, значэнне якой, як **аплоту міру і супраціўлення імперыялістычным захватам і войнам, узрастае ў велізарнай ступені ў сазнанні мільёнаў людзей працы ў капіталістычных краінах.**

шляху фашысцкіх дэмагогаў накшталт пастара Кофліна; з рэакцыйнай Амерыканскай федэрацыі працы выдзяляецца левае крыло, так званы Камітэт вытворчых профсаюзаў, які ўзначальвае пераход большай часткі амерыканскага рабочага руху на пазіцыі класавай барацьбы; скарыстоўваючы палепшанні эканамічнай кан'юнктуры, рабочы клас праводзіць рад вялікіх стачак, якія закончыліся ў большасці выпадкаў перамогай рабочых. Бастуе 1 мільён тэкстыльшчыкаў, 400 тыс. гарнякоў, бастуюць рабочыя іншых галін вытворчасці; аб'яўляюць дэманстратыўную забастоўку супроць надыходзячай вайны поўмільёна навучэнцаў; расце дэмакратычны рух, які атрымлівае велізарную перамогу на прэзідэнцкіх выбарах. На хвалі гэтага руху расце комуністычная партыя ЗША.

У Іспаніі ў рэзультаце астурыйскіх узброеных баёў, выклікаўшых масавыя стачкі і велізарныя дэманстрацыі, падае ўрад Леруса-Хіль Роблеса. Народны фронт атрымлівае 16 лютага 1936 г. буйную перамогу на выбарах.

У Англіі, Галандыі, Бельгіі, Румыніі прэтэндэнты ў фашысцкія дыктатары, усе гэтыя Мослі, Мусерты, Дэгрэлі, Кадрэану імкліва коцяцца ўніз.

У Мексіцы, Кубе, Чылі перамагае дэмакратычны рух, ствараюцца масавыя профсаюзы: каля 800 тыс. рабочых аб'ядноўвае мексіканская Канфедэрацыя працы. 400 тыс. кубінская, 200 тыс. Канфедэрацыя Чылі.

У Кітаі бурна нарастае рух народных мас за свабоду, незалежнасць і аб'яднанне Кітая, за ўстанаўленне ў ім дэмакратычных парадкаў, за яго эканамічнае, палітычнае і нацыянальнае адраджэнне.

У Індыі развіваецца стачачны рух. Адна толькі трохмесячная стачка джутавых рабочых у Бенгаліі ахапляе 225 тыс., мацнее агульнанацыянальны рух супроць рэакцыйнай канстытуцыі 1935 г.; за два годы 1937—1938 павялічваецца лік членаў нацыянальнага кангрэса з 630 тыс. да 4 мільёнаў.

Ва французскіх калоніях — Індакітаі, Алжыры, Тунісе, Сірыі ў рэзультаце перамогі народнага фронта ва Францыі працоўныя масы гэтых каланіяльных краін дабіваюцца некаторых дэмакратычных свабод. Тут таксама, як і ў Індыі, складваецца агульнанацыянальны фронт барацьбы супроць імперыялістычнага прыгнечання.

Рэакцыйная буржуазія, запалоханая размахам антыфашысцкага руху, аказвае шалёнае супраціўленне развіццю адзінага рабочага і народнага фронта. Ва Францыі сабатажам вытворчасці, вывазам капіталаў і золата за граніцу, штучным уздуваннем цэн, ігрой на абясцэненні франка яна хоча дыскрэдытаваць народны фронт і рыхтуе капітуляцыю ўрада, які карыстаўся падтрыманнем народнага фронта. У Іспаніі памешчыкі, пакідаючы незасеянымі землі, рыхтуюць голад, банкіры і капіталісты арганізуюць гаспадарчую разруху, генералы падрыхтоўваюць мяцеж, каб пакончыць з народным фронтам. У Кітаі японскія агенты стараюцца натравіць Гаміндан на кітайскія советы, распальваюць усімі сродкамі міжусобную вайну, каб узарваць ва што-б то ні стала складваючыйся агульнанацыянальны фронт.

Аднак усё ясней становіцца, што рэакцыя не здольна сваімі ўнутранымі сіламі справіцца ні з народным фронтам Францыі, Іспаніі, ні сарваць нацыянальна-вызваленчы рух кітайскага народа. Ёй на дапамогу прыходзіць сусветная рэакцыя. Рэакцыйныя кругі англійскай буржуазіі аказваюць страшэннае даўленне на ўнутраную і знешнюю палітыку Францыі, каб накіраваць яе па жаданаму для гэтых кругоў руслу. У Іспаніі германскі і італьянскі фашызм пераходзіць да адкрытай узброенай інтэрвенцыі. На Далёкім Усходзе японская ваеншчына пачынае вялікую вайну супроць кітайскага народа.

Народы, якія падвергліся агрэсіі, даюць узброены адпор. Пачынаецца паласа гераічнай барацьбы іспанскага і кітайскага народаў супроць уторгшыхся іншаземных захватчыкаў. Гэтая барацьба — самая буйная падзея ў жыцці народаў пасля Вялікай Соцыялістычнай Рэволюцыі і яе грандыёзных перамог, пасля рэволюцыйных рухаў 1918—1923 гг. у Еўропе. Значэнне гэтай барацьбы велізарнае. Яна скоўвае сілы агрэсараў, стрымлівае далейшае расшырэнне другой імперыялістычнай вайны, аблягчае барацьбу міжнароднага пролетарыята супроць яго эксплуататараў, аказвае дапамогу антыфашысцкаму руху ва ўсіх краінах.

Падрыхтоўваючы генеральскі мяцеж у Іспаніі, германскія і італьянскія фашысты разлічвалі на лёгкую і быструю перамогу. Яны думалі, што ў Іспаніі можна паўтарыць аперэтачны паход на Рым 1922 г. Яны думалі, што гэта будзе чарговы ваенны путч, якіх было нямала ў гісторыі Іспаніі, які закончыцца ў адну ноч перамогай генерала, лезучага на п'едэстал фашысцкага дыктатара.

Сваёй гераічнай барацьбой іспанскі народ паказаў, што часы лёгкіх для фашызма перамог праходзяць. Інтэрвенцыя ў Іспаніі каштавала германскаму і італьянскаму фашызму каля аднаго мільярда амерыканскіх долараў, велізарнай траты ваенных матэрыялаў, значных страт людскіх рэзерваў і абучанага кадравага састава іх армій.

Амаль тры годы малаўзброены іспанскі народ, прэданы так званымі буржуазна-дэмакратычнымі дзяржавамі, вядзе няроўную гераічную барацьбу за сваю незалежнасць, за справу ўсяго перадавога і прагрэсіўнага чалавецтва. **(Апладысменты).** Ён вёў гэтую барацьбу супроць ваеннай інтэрвенцыі двух буйных імперыялістычных дзяржаў, фашысцкай Італіі і Германіі, і супроць скрытай інтэрвенцыі сусветнай рэакцыі, праводзіўшай блакаду Іспанскай рэспублікі пад крывадушным лозунгам «палітыкі неўмяшання» — у Еўропе, і палітыкі «ізаляцыянізма» — у Амерыцы.

Рэспубліцы прышлося пераадалець за гэты час неймаверныя труднасці. У рэспубліцы не было арміі. Пад агнём ворага яна стварыла народную армію, якая ўпісала ў гісторыю нацыянальна-рэволюцыйнай вайны іспанскага народа такія старонкі, як баі ля Мадрыда, Гвадалахары, Харамы, на Эбро. У рэспубліцы не было камандных кадраў. У працэсе барацьбы былі выкаваны тысячы жалезных камандзіраў і слаўных паліткамісараў; падняліся з глыбіні народа такія людзі, як Мадэсто і Лістэр, імёны якіх вымаўляюць з любоўю і павагай кожны чэсны антыфашыст і з нянавісцю ўсе ворагі іспанскага народа. У рэспубліцы не было ваеннай прамысловасці. Яна будавала яе нахаду. Старыкі і падросткі, іспанскія мацеры і дзяўчаты ўклалі ўсю сваю душу ў гэтую справу. У рэспубліцы не было фартыфікацый, іспанскі народ браў у рукі кірку і ўмацоўваў фронты рэспубліканскіх армій.

Як сталася цуда, што Іспанская рэспубліка, на адносна невялікім паўвостраве, магла ўтрымацца столькі часу ва ўмовах блакады, велізарнай перавагі працiўніка ва ўзбраенні? Цуда гэтае стала магчымым таму, што было ўстаноўлена адзінства дзеянняў рабочага класа, што быў выкаван цесны саюз рабочага класа з сялянствам, таму, што народныя масы Іспаніі былі аб'яднаны антыфашысцкім народным фронтам, таму, што гэты фронт быў сцэментаваны вырасшай у буйную палітычную сілу комуністычнай партыяй, таму, што іспанскі народ карыстаўся міжнародным падтрыманнем працоўных і перш за ўсё палітычным падтрыманнем народаў СССР і бацькі ўсіх працоўных — таварыша Сталіна. **(Бурныя апладысменты).**

На працягу амаль трох год барацьба іспанскага народа стаяла ў цэнтры ўвагі ўсяго свету. Яна выклікала захапленне ўсюды сярод мільёнаў працоўнага люду і лютую злобу ў сусветнай рэакцыі. Сваім прыкладам іспанскі народ клікаў усе іншыя народы да супраціўлення фашысцкім зачыншчыкам вайны, садзейнічаў згуртаванню сіл міру і свабоды ва ўсіх капіталістычных краінах. Вакол рэспубліканскай Іспаніі стварыўся шырокі масавы рух салідарнасці, які ахапляе амаль усе краіны свету. Гэта самы магутны рух салідарнасці працоўных з часу імперыялістычнай інтэрвенцыі супроць Краіны Советаў. Ён набывае рознастайныя формы, пачынаючы ад збору грошай, масавых мітынгаў і дэманстрацый, стварэння камітэтаў абароны Іспаніі аж да палітычных стачак і фарміравання дабравольніцкіх атрадаў. Небывалыя па сваіх размерах дэманстрацыі адбываюцца ў краінах Лацінскай Амерыкі; у далёкай Індыі праводзіцца ўсенародны дзень салідарнасці з рэспубліканскай Іспаніяй.

Рух салідарнасці з іспанскім народам прарываецца ў фашысцкія краіны. У Італіі антыфашысты праводзяць тайныя зборы, выдаюць тысячы лістовак, пішуць па начах антыфашысцкія надпісы на дамах; учашчаюцца выпадкі актаў сабатажа на ваенных заводах, выпадкі адмовы салдат ехаць ваяваць супроць рэспубліканскай Іспаніі.

Ва ўсіх краінах гэты рух салідарнасці перарастае ў барацьбу працоўных супроць фашызма ў іх уласнай краіне, у міжнародную барацьбу антыфашысцкіх сіл супроць сусветнай рэакцыі. Дапамога рэспубліканскай Іспаніі — гэта платформа для стыхійна складваючагася міжнароднага адзінага рабочага фронта.

На другім канцы зямлі найвялікшы ў свеце 450-мільённы народ велізарнай краіны, які заўсёды гнулі да зямлі, білі, грабілі і ўніжалі імперыялістычныя разбойнікі, падняўся на абарону сваёй краіны і сваёй нацыянальнай незалежнасці. Вайна ў Кітаі — гэта самая буйная нацыянальна-вызваленчая вайна поўкаланіяльнай краіны, якую ведае гісторыя. Яна мае тым большае значэнне, што яна вядзецца кітайскім народам супроць імперыялістычнай дзяржавы, якая адыгрывае ролю жандарма ўсёй сусветнай рэакцыі на Далёкім Усходзе. У ходзе гэтай барацьбы кітайскі народ пакончыў з раздзіраючай краіну міжусобіцай і выкоўвае агульнанацыянальнае адзінства, чаго больш за ўсё баяліся заўсёды імперыялісты. Вайна Кітая супроць японскага імперыялізма набывае ўсё больш характар усенароднай вайны. Не гледзячы на ваенна-тэхнічную перавагу Японіі, кітайскі народ аказвае ўпорнае супраціўленне ворагу, б'е яго з тылу, абвалаквае яго партызанскімі атрадамі, разбурае японскія камунікацыйныя лініі, аслабляе і падрывае сілы ворага **зацяжной вайной.**

Два з палавінай мільярда амерыканскіх долараў абышлася Японіі яе вайна супроць Кітая, але гаспадаром Кітая японская фашысцкая ваеншчына не стала. Японскія войскі трымаюць лінію чыгунак і гарадскія цэнтры, але велізарная тэрыторыя краіны, з насяляючым яе кітайскім народам, прадаўжае знаходзіцца пад уладай нацыянальнага кітайскага ўрада. У тылу ў японскіх акупантаў упраўляе кітайская адміністрацыя, дзейнічаюць кітайскія законы, праводзіцца мабілізацыя ў кітайскую нацыянальную армію. З вуснаў у вусны перадаецца лозунг нацыянальнай вайны: «Падзе ў баі бацька, сын стане на яго месца, брат зменіць загінуўшага брата, жонка зменіць забітага мужа».

Упорнае супраціўленне кітайскага народа ўсё больш рэволюцыянізіруе працоўныя масы Японіі, якія пакутуюць пад гнётам бяспраўя, жудаснай эксплаатацыі, непасільным цяжарам падаткаў. Затрудненні японскай ваеншчыны ўзмацняюць рост апазіцыйных настрояў ва ўсіх слаях народа і абвастраюць супярэчнасці нават у лагеры пануючых класаў. Нарастае стачачны рух, расце нездаволенне японскіх працоўных мас зацягваючайся вайной. Змучаныя бесперапыннымі баямі, пастаўленыя тварам к твару з народам, які абараняе сваю краіну, японскія салдаты пачынаюць траціць цярпенне. Усё часцей праяўляюцца прызнакі бражэння ў арміі японскіх інтэрвентаў. Сваёй гераічнай барацьбой кітайскі народ разлагае не толькі японскую армію і японскі тыл, ён прыводзіць у рух народныя масы Азіі і будзіць усе каланіяльныя народы. Сваім прыкладам стварэння антыяпонскага нацыянальнага фронта ён укладвае ў рукі прыгнечаных каланіяльных народаў магутную зброю іх нацыянальнага вызвалення, зброю, праверанную на вопыце велізарнейшай краіны, на вопыце мільёнаў.

«Вядома, геройская барацьба кітайскага народа і яго арміі супроць японскіх захватчыкаў, велізарны нацыянальны ўздым у Кітаі, каласальныя рэзервы людзей і тэрыторыі ў Кітаі, нарэшце, рашымасць кітайскага нацыянальнага ўрада давесці вызваленчую барацьбу Кітая да канца, да поўнага выгнання захватчыкаў з межаў Кітая,—усё гэта з бясспрэчнасцю гаворыць за тое, што ў японскіх імперыялістаў няма і не можа быць будучыні ў Кітаі». (Гісторыя ВКП(б). Кароткі курс, стар. 318).

Але чым далей зацягвалася інтэрвенцыя ў Іспаніі і вайна ў Кітаі, тым неспакойней станавілася сусветная рэакцыя. Схватка паміж фашызмам і антыфашысцкімі сіламі пагражала скончыцца не ў карысць фашысцкіх агрэсараў. Узнімаўся ропат насельніцтва супроць ваенных авантур фашысцкіх урадаў. Усё часцей і больш адкрыта раздаюцца галасы ў масах: «Куды вядуць яны нас?». Усё больш ускрываецца ўнутраная ізаляцыя фашызма і звужэнне яго соцыяльнай базы. У Германіі расце абурэнне рабочых іх жахлівым матэрыяльным становішчам, увядзеннем 14-гадзіннага рабочага дня, іх бяспраўем, прымацаваннем іх як прыгонных да фабрыкі, расце нездаволенне сялян наглым умяшаннем фашысцкіх улад у іх гаспадарку, аграбленнем іх вялікімі і малымі «фюрэрамі»; нездаволена дробная буржуазія, якую фашысцкія заправілы свядома штурхаюць у бяздонне разарэння, каб атрымаць дзяшовую рабочую сілу, прыходзяць у рух каталіцкія масы, над якімі здзекуецца фашызм, расце апазіцыя ў радах рэйхсвера, які апасаецца паражэння ў падрыхтоўваемай фашызмам вайне, расце абурэнне германскага народа супроць хабарніцтва, раскраданняў, самавольства карумпіраванай фашысцкай бюракратыі. Гестапо адказвае на гэту хвалю нездаволення новымі зверскімі рэпрэсіямі, плахай і сякерай, яўрэйскімі пагромамі, якія ўваскрашаюць змрочныя часы сярэдневякоўя. Начальнік гестапо Гімлер патрабуе ўзмацнення ахранных атрадаў, каб разгарнуць барацьбу на «ўнутраным тэатры ваенных дзеянняў».

Стараючыся дапамагчы германскаму фашызму выйсці з унутраных затрудненняў, умацаваць яго пазіцыі ў барацьбе супроць антыфашысцкіх сіл, англійскія рэакцыянеры прапускаюць яго ў Аўстрыю, услужліва адчыняюць яму дзверы ў Чэха-Славакію. Падрыхтоўваючы Мюнхен, яны давяць разам з французскімі рэакцыянерамі на чэха-славацкі ўрад, патрабуючы, каб ён капітуліраваў і дзейнічаў «па-аўстрыйску». Чэшскі народ, яго армія хочуць дзейнічаць па-іспанску. Частковая мабілізацыя ва Францыі і Англіі, праведзеная з мэтай абману мас, выліваецца ў дэманстрацыю антыфашысцкіх настрояў, у той час як у Германіі мабілізацыя выяўляе наяўнасць у самых шырокіх слаях народа абурэння супроць фашысцкіх правіцеляў, як сапраўдных падпальшчыкаў вайны.

Мюнхенская здзелка, прыносячы ў афяру германскаму фашызму Чэха-Славакію, была змовай рэакцыі супроць міжнароднага рабочага класа, супроць антыфашысцкага руху ўсіх краін, супроць міру і свабоды ўсіх народаў. Яна была змовай, супроць Іспанскай рэспублікі. Захват інтэрвентамі Каталоніі—прамы вынік Мюнхена. Гэты захват рыхтавалі не толькі ў Рыме і Берліне, але і ў Лондане і ў Парыжы. Усе ў свеце ведалі, што дабіўшыся капітуляцыі Прагі, мюнхенцы абрушацца на рэспубліканскую Іспанію. Мюнхен развязаў цалкам і поўнасцю рукі германскаму і італьянскаму фашызму ў справе інтэрвенцыі ў Іспаніі.

Пасля захвату італа-германскімі інтэрвентамі Каталоніі англа-французскія рэакцыянеры скінулі маску. Ад скрытай інтэрвенцыі яны перайшлі да інтэрвенцыі адкрытай. Выконваючы заказ Берліна і Рыма, яны паспяшылі прызнаць Франко. Яны арганізавалі здрадніцкую аперацыю з перадачай ваенна-марской базы вострава Міноркі італа-германскім інтэрвентам. Французскія рэакцыянеры, якія сістэматычна адмаўляліся перадаць законнаму рэспубліканскаму ўраду Іспаніі залаты запас, што знаходзіцца ва Францыі, угодліва працягнулі яго стаўленіку сусветнай рэакцыі Франко. Англійскія банкіры са згоды кансерватыўных кругоў Англіі выказалі гатоўнасць прадаставіць іспанскім мяцежнікам пазыку, каб пакрыць расходы германа-італьянскай інтэрвенцыі і выратаваць іспанскіх фашыстаў ад крушэння іх унутранага рэжыма. Мала таго, англа-французская рэакцыя арганізавала пры дапамозе здрадніцкіх элементаў унутры Іспаніі контррэволюцыйны пераварот у Мадрыдзе і Картахене, каб у самы цяжкі момант барацьбы іспанскага народа сарваць яго супраціўленне інтэрвентам.

Але не ўдасца сусветнай рэакцыі паставіць на калені іспанскі народ. Толькі вар'ят можа думаць, што гэты горды і свабодалюбівы народ памірыцца з каланіяльнай залежнасцю яго краіны, якую рыхтуе яму сусветная рэакцыя, што ён паслухмяна сагне спіну перад здраднікам, авантурыстам і агентам чужаземнага фашызма Франко. На спіне іспанскага народа не ўтрымаліся, не гледзячы на ўсё падтрыманне сусветнай рэакцыі, ні каралі, ні дыктатары, ні Альфонсы, ні Прыма дэ Рывера. Як-жа можа ўтрымацца ізверг, які разбураў германскай артылерыяй іспанскія гарады і паселішчы, забіваў італьянскімі бомбамі тысячы іспанскіх жанчын і дзяцей, кат, які заліў крывёй Іспанію, адвергнуты і пракляты іспанскім народам?

(Голас з месца: «Правільна». Апладысменты).

Сусветнай рэакцыі не ўдасца выкрасліць з сазнання іспанскага народа яго амаль трохгадовай гераічнай барацьбы супроць іншаземных заваявальнікаў. Гэты народ ведаў лепшыя дні. Ён трымаў зброю ў сваіх руках. Ён сеяў землі памешчыкаў, ён сам арганізоўваў вытворчасць на фабрыках і заводах, ён пазнаў свабоднае жыццё. Такі народ ніколі не будзе пакораны. **(Бурныя апладысменты).** Яго афяры акупяцца старыцай. У сазнанні працоўных яны ляжуць незмываемай, вечнай ганьбай не толькі на фашысцкія ўрады, але і на іх англійскіх і французскіх пасобнікаў, на ўсе эксплуататарскія класы, узнімуць буру нянавісці народаў супроць іх, ператвораць рэволюцыйнае абурэнне мас у вялікія рэволюцыйныя справы народаў. Няхай не думаюць французскія рэакцыянеры, што пры дапамозе сваёй здрадніцкай палітыкі ў адносінах рэспубліканскай Іспаніі яны пакончаць з рабочым і антыфашысцкім рухам ва Францыі. Верна, што гэтай гнуснай палітыкай яны падбадзёрылі ўсіх працiўнікаў народнага фронта. Вылезлі на паверхню агенты буржуазіі, якія прабраліся ў рады народнага фронта, з тым, каб узарваць яго знутры. Паднялі галаву ўсе капітулянцкія элементы, прыгнаныя хваляй рэволюцыйнага руху да антыфашысцкага берагу. Усе гэтыя ворагі народнага фронта распаясаліся. Яны страляюць у комуністаў у Мадрыдзе, яны патрабуюць зрыву адзінага рабочага фронта ва Францыі, яны дабіваюцца ліквідацыі руху народнага фронта ў іншых краінах. Ачышчэнне антыфашысцкага руху ад гэтага здрадніцкага капітулянцкага накіпу толькі ўмацуе яго і зробіць больш боездольным.

Здрадніцкая палітыка мюнхенцаў прыводзіць у рух тыя слаі, якія стаялі да гэтага часу па-за палітычнай барацьбой, служыць выходным пунктам больш шырокай, чым народны фронт, канцэнтрацыі сіл супроць сусветнай рэакцыі, дае штуршок для новага ўздыму антыфашысцкага руху ва ўсім свеце і перш за ўсё ў Англіі, паскарае выспяванне ідэі штурма капіталізма ў масах.

Але ці можна было, таварышы, сарваць змову сусветнай рэакцыі супроць Іспанскай рэспублікі? Несумненна гэта было магчыма. Гэта было-б магчыма, калі-б міжнародны пролетарыят з самага пачатку нацыянальна-рэволюцыйнай вайны іспанскага народа аб'яднаў свае сілы, калі-б кіраўніцтва II Інтэрнацыянала прыняла прапанову Комуністычнага Інтэрнацыянала аб устанаўленні адзінства дзеянняў для барацьбы супроць наступлення капітала, фашызма і імперыялістычных войн.

Сваю прапанову аб адзінстве дзеянняў Выканаўчы Камітэт Комуністычнага Інтэрнацыянала рабіў дзесяць раз за прайшоўшае пяцігоддзе. Што адказвалі нам рэакцыйныя лідэры Соцыялістычнага Інтэрнацыянала? Яны адказвалі, што для міжнароднага адзінства дзеянняў неабходна папярэдняе ажыццяўленне адзінага фронта па асобных краінах. Секцыі Комінтэрна звярталіся да асобных соцыял-дэмакратычных партый, лідэры гэтых партый адказвалі, што спачатку трэба дабіцца пагаднення ў міжнародным маштабе. У разгар астурыйскіх баёў лідэры II Інтэрнацыянала цынічна прапанавалі Комінтэрну пачакаць некалькі месяцаў, калі збярэцца іх Выканком. Выканком сабіраўся, большасць секцый яго галасавала за міжнароднае адзінства дзеянняў, але супроць адзінства дзеянняў былі англійскія лейбарысты. І большасць падпарадкоўвалася волі Сітрынных і Марысонаў, падпарадкоўвалася волі стаяўшай за іх спіной англійскай рэакцыйнай буржуазіі.

А, між тым, аб'яднаўшы свае сілы, міжнародны пролетарыят мог дабіцца адкрыцця граніц рэспубліканскай Іспаніі, не дапусціць яе блакады, дапамагчы атрымаць перамогу іспанскаму народу, тым самым прадухіліць акупацыю Аўстрыі, расчляненне Чэха-Славакіі, сарваць самую магчымасць мюнхенскай змовы. Ён мог дабіцца паражэння італьянскага фашызма ў Абісініі, прымусіць буржуазныя ўрады правесці на справе дэкларыраваныя Лігай нацый санкцыі. Ён мог падняць сусветную грамадскую думку супроць Японіі, мог сарваць снабжэнне Японіі сыравінай, узбраеннем, загнаць японскую ваеншчыну ў тупік. Але гэтага не хацелі капітулянты з II Інтэрнацыянала, бо яны баяцца больш перамогі народнага фронта, чым перамогі фашызма.

Ці можна яшчэ перашкодзіць далейшаму разгортванню другой імперыялістычнай вайны і нанесці паражэнне фашызму? Можна, хоць гэта цяпер трудней, чым было раней.

Што трэба цяпер для таго, каб нанесці паражэнне фашысцкім агрэсарам?

Па-першае, патрэбна рашучая барацьба супроць капітулянтаў, аж да іх поўнага выкрыцця, іх ізаляцыі і разгрому. Капітулянты не толькі згоднікі з буржуазіяй, гэта згоднікі з найбольш рэакцыйнай часткай буржуазіі, згоднікі з фашызмам. Капітулянты — гэта фашысцкая агентура ў рабочым руху, якая выступае ў мэтах абману мас пад маскай «пацыфізма». Рэакцыйныя лідэры соцыял-дэмакратыі падвялі ў 1933 г. народныя масы Германіі пад сякеру фашысцкай дыктатуры, абманваючы масы тым, што яны выратоўваюць іх ад грамадзянскай вайны. Цяперашнія капітулянты дапамагаюць буржуазіі ўцягнуць народы ў імперыялістычныя войны, запэўняючы, што яны выратоўваюць справу міру, выратоўваюць народы ад войн. Яны рыхтуюць войны пры дапамозе тых-жа прыёмаў, да якіх звярталіся яны, падрыхтоўваючы ўстанаўленне фашысцкай дыктатуры. У імя захавання «міру» яны клічуць народы да адступлення перад фашысцкімі агрэсарамі. Падобна Отто Бауэру, яны здаюць фашызму адну пазіцыю за другой, пагражаючы пры гэтым, што яны «возьмуцца за зброю тады, калі на іх нападуць». А пакуль яны аддаюць германскаму фашызму Аўстрыю, Судэцкую вобласць, Чэха-Славакію, дазваляюць яму ўмацавацца ў Прыдунайскім басейне і на Балканах, аддаюць на разарванне інтэрвентам Іспанію, здаюць фашысцкім агрэсарам усе падходныя шляхі для нападу на іншыя народы.

Яны прабуюць дэмаралізаваць народныя масы подлым здрадніцкім лозунгам: «Лепш рабства, чым вайна». Але народы ведаюць, што рабоў імперыялістычныя драпежнікі ператвараюць у гарматнае мяса для сваіх грабежніцкіх войн; рабы не пазбягаюць войн, яны ўдзельнічаюць у іх на старане сваіх прыгнятальнікаў, удзельнічаюць як каты незалежнасці іншых народаў.

Англа-французскія капітулянты мараць аб тым, каб павярнуць германскі фашызм на Ўсход. На мове гэтых паноў гэта называецца таксама захаваннем міру. Але мы ведаем, што германскі фашызм не любіць непраходных дарог з непераадалімымі перашкодамі, ён лічыць за лепшае ісці туды, дзе лягчэй прайсці, дзе капітуліруюць перад фашызмам.

Капітулянты краін нейтральных, як, напрыклад, Скандынавіі, збіраюцца адсядзецца ад вайны ў бэсе «нейтральнасці», дапамагаючы сваёй буржуазіі нажывацца, як у 1914—18 гг., на ваенных пастаўках. Але цяпер іншыя часы. Цяпер фашысцкія агрэсары не пакінуць у спакоі ні адну суседнюю дзяржаву, пакуль не ўцягнуць яе ў арбіту сваіх ваенных авантур, пакуль не перакрояць яе граніц у інтарэсах «арыйскай расы».

Капітулянты запалохваюць масы тым, што народны фронт правацыруе фашыстаў на напад. Але ўтварэнне народнага фронта азначае супраціўленне фашысцкім агрэсарам. Не супраціўленне распальвае апетыты фашыстаў, а адсутнасць яго.

Капітулянты нашэптваюць масам: «Глядзіце на велізарныя афяры Іспаніі, ці не лепш здацца без барацьбы, як Чэха-Славакія». Але калі-б народы пайшлі па гэты згубны заклік, фашызм быў-бы цяпер гаспадаром у Еўропе. Калі-б Іспанія пайшла па шляху Чэха-Славакіі, сёння іншыя народы, і перш за ўсё французскі народ, былі-б ужо аб'ектам фашысцкай агрэсіі.

Па-другое, для таго, каб нанесці паражэнне фашысцкім агрэсарам, патрэбны **дзеянні,** падмацаваныя аргументамі **матэрыяльнай сілы,** дзеянні дзяржаў, супроць якіх па сутнасці накіравана фашысцкая агрэсія (Францыя, Англія, ЗША). Сусветная рэакцыя свядома стварае легенду аб магутнасці германскага фашызма, каб аслабіць волю народных мас да супраціўлення. Для вялікай сур'ёзнай вайны фашысцкая Германія не гатова: у яе няма дастаткова сыравіны, прадавольствія, яе фінансавае становішча крытычнае, яе берагі ўязвімы для марской блакады, у яе арміі недахватка каманднага састава, яе тыл — небяспечны для фашызма тыл. Перавагі матэрыяльнай сілы несумненна на старане так званых дэмакратычных дзяржаў. Гэтыя дзяржавы маюць насельніцтва ў **тры** разы больш, чым блок агрэсараў, вытвараюць сталі ў $1^1/_2$—2 разы больш, выпрацоўваюць у **два** разы больш электраэнергіі, выпускаюць у **чатырнаццаць** раз больш аўтамабіляў, здабываюць у **пяцьдзесят пяць** раз больш вадкага паліва, у **дзевяць** раз больш тэкстыльнай сыравіны, у **чатыры** разы больш прадавольствія; яны могуць пакрыць поўнасцю свае сыравінныя патрэбнасці, у той час, як блок агрэсараў мае нават у мірны час дэфіцыт у размеры 50—55%; іх наяўныя залатыя запасы ў **сорак дзевяць** разоў перавышаюць залатыя рэзервы фашысцкіх дзяржаў. Іх вытворчыя магчымасці ў самалётабудаўніцтве, матарызацыі арміі, яе ваенна-тэхнічнай аснашчонасці далёка перавышаюць самыя смелыя разлікі фашысцкага блока; марскі флот Францыі, Англіі і ЗША ў **два** разы сільней, чым флот Германіі, Італіі і Японіі.

Цвёрдая палітыка адпору так званых дэмакратычных дзяржаў фашысцкім агрэсарам, камбініраваная з эканамічным даўленнем, была-б дастаткова дзейсным сродкам, каб прымусіць адступіць фашысцкія дзяржавы. Такая палітыка была-б сапраўднай палітыкай міру. Яна была-б падтрымана ўсімі народамі. Яна-б зноў павярнула на старану Францыі, Англіі і ЗША малыя дзяржавы, павергнутыя зараз

(Працяг на 4-й стар.).

XVIII з'езд Усесаюзнай Комуністычнай партыі (большэвікоў)

ПРАЦЯГ ДАКЛАДА т. МАНУІЛЬСКАГА НА XVIII З'ЕЗДЗЕ ВКП(б)

мюнхенскім курсам у стан разгубленасці. Гэта была-б палітыка ўмацавання дэмакратычных заваяванняў народаў, якую падтрымаў-бы міжнародны рабочы клас.

Але для таго, каб дабіцца такога павароту ў палітыцы так званых дэмакратычных дзяржаў, неабходна прывядзенне ў дзеянне рабочым класам таксама сілы **матэрыяльнага даўлення** на буржуазныя ўрады. Зброя, якой уладае рабочы клас, — гэта стачкі, масавыя дэманстрацыі, гэта народны рух супроць грабежніцкіх войн. Прымяненне гэтай зброі дасць тым большыя рэзультаты, чым хутчэй рабочы клас установіць міжнароднае адзінства дзеянняў. Для барацьбы з грабежніцкімі войнамі патрэбны сумесныя дзеянні пралетарыяў усіх краін.

III. Комуністычны рух у капіталістычных краінах

А) НЕКАТОРЫЯ ПЫТАННІ ТАКТЫКІ КОМПАРТЫЙ

Пераходжу да трэцяй часткі свайго даклада, прысвечанай становішчу міжнароднага комуністычнага руху. Спачатку некалькі заўваг аб некаторых пытаннях тактыкі компартый.

Абстаноўка другой імперыялістычнай вайны не тая, што была ў часе першай імперыялістычнай вайны 1914—18 гг. Цяпер, у адрозненне ад 1914 — 18 гг., свет раскалат на дзве процілеглых сістэмы: свет капіталізма і свет соцыялізма. Цяпер існуюць не толькі імперыялістычныя дзяржавы, але і імперыялістычныя дзяржавы, якія ўстанавілі ў сябе фашысцкі рэжым, якія імкнуцца навязаць яго сілай зброі іншым народам і выступаюць у якасці зачыншчыкаў грабежніцкіх войн.

«Адметная рыса другой імперыялістычнай вайны заключаецца пакуль што ў тым, што яе вядуць і разгортваюць агрэсіўныя дзяржавы, у той час як іншыя дзяржавы, «дэмакратычныя» дзяржавы, супроць якіх уласна і накіравана вайна, робяць выгляд, што вайна іх не датычыць, умываюць рукі, пяцяцца назад, усхваляюць сваё міралюб'е, ругаюць фашысцкіх агрэсараў і... здаюць памаленьку свае пазіцыі агрэсарам, запэўніваючы пры гэтым, што яны рыхтуюцца да адпору» (Гісторыя ВКП(б). Кароткі курс, стар. 318—319).

Фашысцкія дзяржавы пачалі раздзел Еўропы, пры дапамозе насілля «самавызначаючы» малыя нацыі, ставяць пытанне аб перадзеле калоній.

У гэтай новай абстаноўцы комуністам прыходзіцца вызначыць сваю пазіцыю ў адносінах цяперашніх войн, у адносінах каланіяльных прэтэнзій фашысцкіх дзяржаў і да спроб эксплаатацыі фашысцкімі дэмагогамі лозунга «нацыянальнага самавызначэння».

«Кароткі курс гісторыі ВКП(б)», у згодзе з вучэннем марксізма-ленінізма, падзяляе войны на справядлівыя і несправядлівыя:

«а) вайна справядлівая, незахватніцкая, вызваленчая, якая мае на мэце або абарону народа ад знешняга нападу і спроб яго заняволення, або вызваленне народа ад рабства капіталізма, або, нарэшце, вызваленне калоній і залежных краін ад гнёту імперыялістаў, і

б) вайна несправядлівая, захватніцкая, якая мае на мэце захват і заняволенне чужых краін, чужых народаў» (Гісторыя ВКП(б). Кароткі курс, стар. 161).

Гэтае ўказанне — пуцяводная ніць для комуністаў **пры вызначэнні пазіцыі рабочага класа і працоўных у адносінах да кожнай канкрэтнай вайны.** Гэта значыць, што працоўныя будуць падтрымліваць справядлівую вайну кожнага народа за яго нацыянальную незалежнасць супроць імперыялістычных драпежнікаў. Яны будуць падтрымліваць вайну, якая садзейнічае хутчэйшаму паражэнню сусветнай рэакцыі, яе ўдарнага кулака — Германіі, Японіі і Італіі. Яны будуць падтрымліваць вайну, паскараючую перамогу сусветнага пралетарыята, інтарэсы якога цалкам і поўнасцю супадаюць з інтарэсамі краіны перамогшага соцыялізма, бацькаўшчыны ўсіх працоўных.

Комуністы лічаць сваім пярвейшым абавязкам мабілізаваць працоўных усіх краін для аказання дапамогі народу, які вядзе справядлівую вайну, каб садзейнічаць усімі сродкамі перамозе гэтага народа.

Указанне «Кароткага курса гісторыі ВКП(б)» аб справядлівых і несправядлівых войнах дазваляе комуністам намеціць чоткую **ленінска-сталінскую лінію ў адносінах разгараючайся барацьбы сярод імперыялістычных драпежнікаў за панаванне над каланіяльнымі народамі.**

Комуністы вядуць самую паслядоўную барацьбу супроць **усякага** прыгнечання і заняволення каланіяльных народаў імперыялістамі. Не іх справа абараняць існуючыя каланіяльныя імперыі. Тым больш яны непрымірыма варожы да каланіяльных прэтэнзій фашысцкіх дзяржаў, якія нясуць каланіяльным народам яшчэ горшае рабства. Комуністы падтрымліваюць рух у калоніях за стварэнне агульнанацыянальнага фронта барацьбы супроць імперыялістычнага гнёту і дабіваюцца ўстанаўлення адзінства дзеянняў рабочага класа метраполіі з прыгнечанымі народамі калоній. Яны патрабуюць у імперыялістычных урадаў так званых буржуазна-дэмакратычных дзяржаў неадкладнага радыкальнага палепшання матэрыяльнага становішча працоўных мас калоній, прадастаўлення калоніям шырокіх дэмакратычных правоў і свабод.

У той-жа час комуністы выкрываюць цынічны абман фашысцкіх нацыянальшчыкаў вайны, якія прабуюць скарыстаць [illegible] здаволенне каланіяльных мас [illegible] грабежніцкіх мэтах. Адстойваючы [illegible] каланіяльных народаў на сама[illegible] аж да аддзялення, комуністы, у адпаведнасці з вучэннем Леніна — Сталіна, само ажыццяўленне права на аддзяленне падпарадкоўваюць карэнным інтарэсам вызваленчай барацьбы саміх каланіяльных народаў, інтарэсам разгрому фашызма, гэтага злейшага ворага працоўных, і інтарэсам перамогі міжнароднага рабочага класа над яго эксплуататарамі.

Указанне «Кароткага курса гісторыі ВКП(б)» дазваляе комуністам заняць таксама **правільную пазіцыю ў адносінах фашысцкай спекуляцыі лозунгам «нацыянальнага самавызначэння».** Фашысцкія падпальшчыкі вайны, падавіўшы свае ўласныя народы і занявольваючы чужыя народы, прабуюць зрабіць з дэмакратычнага лозунга «нацыянальнага самавызначэння» контррэвалюцыйную зброю для ажыццяўлення сваіх агрэсіўных планаў. Крывадушна выступаючы ў масцы старонікаў нацыянальнага самавызначэння, яны стараюцца разлажыць многанацыянальныя капіталістычныя дзяржавы, якія ляжаць на шляху фашысцкай экспансіі, ператварыць малыя краіны ў плацдарм для наступлення на іншыя дзяржавы.

Паслядоўна змагаючыся супроць усіх форм нацыянальнага прыгнечання ў капіталістычных краінах, абараняючы права прыгнечаных нацый на самавызначэнне аж да аддзялення, заклікаючы прыгнечаныя нацыі на барацьбу за ўстанаўленне ўзаемаадносін на аснове вялікага вопыту сталінскага садружаства народаў СССР, комуністы ў цяперашняй канкрэтнай гістарычнай абстаноўцы сканцэнтроўваюць асноўны напрамак агню супроць фашысцкага падлога «самавызначэння нацый», як самага цынічнага абману прыгнечаных нацый і горшага зладзеяння супроць свабоды і незалежнасці народаў. Комуністы высоўваюць на першы план барацьбу за ажыццяўленне права на самавызначэнне народаў, заняволеных фашысцкімі дзяржавамі. Яны патрабуюць свабоднага самавызначэння Аўстрыі, насільствена захвачанай напярэдадні плебісцыта фашысцкай Германіяй, адторжанай ёю ад Чэха-Славакіі Судэцкай вобласці, свабоднага самавызначэння Карэі, Фармозы, Абісініі, ачышчэння Іспаніі і Кітая ад імперыялістычных захватчыкаў.

Б) СТАНОВІШЧА КОМПАРТЫЙ

Комуністычны Інтэрнацыянал налічваў у капіталістычных краінах к моманту XVII партыйнага з'езда 860.000 комуністаў. Сёння ён налічвае 1.200.000 чал. Лік комсамольцаў і прымыкаючых да КІМ'а маладых рэвалюцыянераў вырас са 110.000 да 746.000 чал. У цэлым — гэта армія амаль **у два мільёны чалавек.**

Аднак гэтыя цыфры не даюць карціны сапраўднага арганізацыйнага становішча компартый. Ёсць дзесяткі тысяч комуністаў, працуючых самаадданна ў падполлі, не ахопленых ніякім статыстычным уло-там. Комуністы Кітая, пакінуўшыя ў 1935 г. совецкі раён Цзянсі, прайшлі разам з Чырвонай арміяй 12 тыс. кілометраў, ведучы па дарозе вялікую палітычную работу ў масах. Створаныя імі ячэйкі жывуць, дзейнічаюць, змагаюцца, хоць нідзе і не зарэгістраваны.

У нашу статыстыку не ўваходзяць дзесяткі тысяч комуністаў, якія пакутуюць у турмах і канцэнтрацыйных лагерах. Усе секцыі Комуністычнага Інтэрнацыянала акружаны рабочым актывам, які вядзе работу па дырэктывах партыі, колькаснасць якога ў некалькі раз перавышае лік членаў партыі.

Апрача гэтага актыва ў компартыі ёсць больш шырокая перыферыя рабочых, якія адданы компартыі, вераць ёй і падтрымліваюць яе. Бельгійская компартыя невялікая, яна налічвае ўсяго 7 тысяч членаў, але на апошніх муніцыпальных выбарах яна сабрала 160 тыс. галасоў; галандская компартыя налічвае 10 тыс. членаў, але за яе галасавалі 137 тыс. чалавек. Аналізуючы вынікі выбараў і іншыя паказальнікі ўплыву компартый, можна зрабіць вывад, што кожны комуніст вядзе за сабой, па крайняй меры, ад 15 да 20 рабо- [illegible] на кіруючыя пасты ў прафсаюзным руху.

Аднак компартыі развіваліся ў прайшоўшым пяцігоддзі няроўнамерна ў розных краінах. Выраслі і ўзмацнелі тыя з іх, якія вялі і вядуць узброеную барацьбу супроць зладзейскага нападу на іх краіну, як іспанская і кітайская компартыі. Выраслі компартыі краін, дзе пралетарыят здолеў захаваць моцныя пазіцыі ў барацьбе з рэакцыяй, дзе яго барацьба была падтрымана сялянамі і дробным гарадскім людам, як, напрыклад, ва Францыі; выраслі компартыі, якія дзейнічаюць ва ўмовах больш ці менш легальнага існавання, дзе соцыял - дэмакратыя слаба, як, напрыклад, у ЗША і ва многіх краінах Лацінскай Амерыкі. Значна павольней раслі компартыі там, дзе соцыял-дэмакратыя сільна і дзе яе рэакцыйныя лідэры зрывалі адзінства дзеянняў рабочага класа і працоўных; мы маем на ўвазе Англію і Скандынаўскія краіны. Значна адсталі компартыі ў краінах, дзе рабочы рух задаўлен, у асаблівасці ў краінах таталітарнай фашысцкай дыктатуры.

Сярод комуністычных партый, выраслых за справаздачны перыяд, адно з першых месц займае гераічная **компартыя Іспаніі,** партыя, якая моцна ўсвоіла мудрае ўказанне тав. Сталіна аб тым, што сапраўдныя большэвікі павінны быць «свабодны ад усякай панікі, ад усякага падабенства панікі, калі справа пачынае ўскладняцца і на гарызонце вырысоўваецца якая-небудзь небяспека». Іспанская компартыя вырасла з 1931 да 1939 года з 800 чалавек у 300-тысячную магутную партыю, якая прайшла школу падполля, рэвалюцыі, грамадзянскай вайны, вайны супроць чужаземнай контррэвалюцыйнай інтэрвенцыі. Яна з'яўляецца прыкладам сапраўднай народнай партыі, глыбокіх карэнняў якой у рабочых і сялянскіх масах не вырваць ніякім фашысцкім тэрорам.

КП Іспаніі заваявала сабе велізарны аўтарытэт ва ўсіх слаях народа сваёй правільнай палітыкай, якая ставіць у цэнтры ўсіх сваіх клопатаў і помыслаў **інтарэсы перамогі іспанскага народа** над яго ворагамі. Яна заваявала давер'е народа сваім беззаветным гераізмам. Народ бачыў, як яна кідалася ў самыя цяжкія мінуты ў самыя небяспечныя месцы. Яна першай пачынала бой і апошняй канчала яго. Народ палюбіў яе таму, што праверыў яе па яе большэвіцкіх справах. Яна вырасціла такіх выдатных людзей, такіх моцных сталінцаў, як Хозе Дыяс і Даларэс Ібаруры **(апладысменты),** якімі гардзіцца ўвесь міжнародны комуністычны рух.

(Працяг у наступным нумары)

ПРАЦЯГ ДЗЕННІКА ВЯЧЭРНЯГА ПАСЯДЖЭННЯ 12 САКАВІКА

на сваёй тэрыторыі добраму дзесятку еўрапейскіх дзяржаў, якімі з'яўляюцца рэзультаты нашай работы на совецкім Далёкім Усходзе. Вялікім будаўніцтвам ахоплены цяпер Камчатка, Сахалін, Калыма — яшчэ нядаўна таежныя, непраходныя раёны.

Тав. Данской указвае, што Хабараўскі край—важнейшы совецкі рубеж. Недарма на яго квапяцца японскія фашысты.

— Нашы неспакойныя суседзі апошні час асабліва праяўляюць настойлівае жаданне лавіць рыбу ў нашым Охоцкім моры. Яны прабуюць заняць у гэтых мэтах нашы совецкія берагі. У мінулым годзе, як вядома, гэтыя паны рыбаловы прабавалі лавіць рыбу ля нашых берагоў, ля возера Хасан. Вы ведаеце, чым скончылася гэтая спроба. Совецкі народ, яго доблесная Чырвоная Армія задала ім такога жару, што рыбаловы не паспелі нават зматаць вудзічкі...

З'езд дружна і весела смяецца над незадачлівымі рыбаловамі.

— Калі спатрэбіцца, — прадаўжае тав. Данской. — у яшчэ больш шырокім маштабе паўтарыць для нашых неспакойных суседзяў хасанскі ўрок, — ён будзе паўтораң. Паўтораң толькі з той розніцай, што нашы магутныя выкладчыкі прыдуць да вучняў на-дом і прыдуць з усімі нагляднымі дапаможнікамі!

На трыбуне тав. Лаўрэнцій **Берыя,** цёпла сустрэты з'ездам. Ён гаворыць аб сусветна-гістарычных перамогах соцыялізма ў СССР, ён праводзіць паралелі паміж краінай перамогшага соцыялізма і капіталістычнымі, фашысцкімі краінамі.

— Наш большэвіцкі з'езд намячае і зацвярджае вялікія планы далейшага соцыялістычнага будаўніцтва для яшчэ большага падняцця матэрыяльнага і культурнага ўзроўню працоўных мас. У краінах-жа капітала ўсе намаганні заправіл буржуазных дзяржаў накіраваны на развязванне разбуральнай імперыялістычнай бойні.

Тав. Берыя гаворыць аб тым, што супроць Совецкага Саюза накіравана астрыё імперыялістычнай змовы. Адсюль — антыкомінтэрнаўскія блокі, засылка трацкісцка-бухарынскіх шпіёнаў, шкоднікаў, дыверсантаў у нашу краіну. Тав. Берыя гаворыць аб капіталістычным акружэнні, аб неабходнасці ўсямерна мацаваць абарону краіны — лепшую гарантыю супроць вайны, супроць фашысцкіх агрэсараў.

— Урокі Хасана даны не адным толькі японскім грамілам, але і ўсім агрэсарам з так званага антыкомінтэрнаўскага блока!

Закранаючы пытанні ўнутранага парадку, тав. Берыя гаворыць аб неабходнасці для ўсіх работнікаў совецкага і гаспадарчага апаратаў аўладаць большэвіцкім стылем кіраўніцтва. Было-б памылковым прарывы, якія мелі месца ў радзе звенняў народнай гаспадаркі, аб'ясняць толькі падрыўной работай ворагаў. У пэўнай меры гэтыя прарывы трэба аднесці за кошт дрэннай, няўмелай работы раду нашых работнікаў, якія яшчэ недастаткова ўсвоілі стыль большэвіцкага кіраўніцтва.

Змястоўная прамова тав. Берыя некалькі раз перарывалася апладысментамі ўсяго зала.

Слова для даклада аб рабоце мандатнай камісіі з'езда прадастаўляецца тав. **Маленкову,** цёпла сустрэтаму дэлегатамі з'езда. Кароткі, вельмі змястоўны, насычаны яркімі прыкладамі і цыфрамі, даклад мандатнай камісіі паказаў твар партыйнага з'езда. Састаў дэлегатаў XVIII з'езда партыі адлюстроўвае рост людзей совецкага грамадства, яго кіруючых, вядучых кадраў. Састаў дэлегатаў адлюстроўвае твар вялікай большэвіцкай партыі. З'езд сабраў лепшых людзей партыі, яе мозг, яе цвет. Статыстычныя даныя, аглашоныя тав. Маленковым, красамоўны, значны, поўны вялікага і глыбокага сэнсу.

Заключныя словы даклада таварыша Маленкова:

— Згуртаванай і адзінай, пад кіраўніцтвам вялікага Сталіна прышла наша партыя к свайму XVIII з'езду! Няхай жыве вялікі правадыр комунізма таварыш Сталін! — выклікаюць працяглыя, бурныя апладысменты. Усе ўстаюць, у зале раздаюцца воклічы: «Нашаму рулявому таварышу Сталіну ура!», «Няхай жыве таварыш Сталін!».

З'езд аднагалосна зацвярджае даклад мандатнай камісіі.

Пасля 15-мінутнага перапынку слова атрымлівае тав. **Шахурын** (Горкаўская вобласць).

На вячэрнім пасяджэнні з'езда таксама выступілі т.т. **Швернік** (ВЦСПС), **Алемасаў** (Татарыя), **Пратапопаў** (Таджыкістан) і **Бадаеў.**

ПРАЦОЎНЫЯ БССР З ВЕЛІЗАРНЫМ ЭНТУЗІЯЗМАМ АБМЯРКОЎВАЮЦЬ ДАКЛАД таварыша СТАЛІНА

З вялікай увагай праходзіць чытка даклада таварыша Сталіна на мінскай швейнай фабрыцы «КІМ». НА ЗДЫМКУ: агітатар тав. Рубінштэйн чытае работніцам і інжынерна-тэхнічнаму персаналу фабрыкі даклад таварыша Сталіна.

Фота Я. Салавейчыка.

СТАЛІНСКАЕ ЗАДАННЕ БУДЗЕ ВЫКАНАНА

[illegible]

Кожнае слова даклада пранікае ў душу

[illegible]

У час чыткі майстар вагоназборачнага цэха тав. Носаў сказаў:

— У сваім дакладзе таварыш Сталін падвёў вынікі грандыёзных перамог со- [illegible] Лук'янскі — на 280—300 проц.

Калектыў рабочых калёснага цэха 10 і 11 сакавіка ў часць з'езда адрамантаваў звыш плана 13 калёсных пар.

У ДНІ З'ЕЗДА

ГОМЕЛЬ

[illegible]

Прапагандыст завода тав. Кацнельсон гаворыць:

— Я слухаў перадачу даклада, і, здавалася, слухаў прыгожую музыку. Даклад таварыша Сталіна проста і разам з тым з выключнай глыбінёй дае аналіз унутранай і міжнароднай абстаноўкі СССР. Сталін намеціў праграму пераходу ад соцыялізма да комунізма, значыць перамога будзе за намі.

Дні работы з'езда з'яўляюцца на Гомсельмашы днямі высокага вытворчага ўздыму. Стаханавец-каваль тав. Лосеў, лентачнік дрэваапрацоўчага цэха тав. Трацэўскі і іншыя перавыконваюць свае нормы ад 200 да 220 проц.

БАБРУЙСК

У цэхах і брыгадах Бабруйскага дрэваапрацоўчага камбіната пачалася чытка гістарычнага даклада таварыша Сталіна на XVIII з'ездзе ВКП(б). Выступаючыя з гордасцю гавораць аб сваім вялікім мудрым правадыру і настаўніку таварышу Сталіну.

— Даклад таварыша Сталіна—гэта праграма ўсёй нашай далейшай дзейнасці, —сказаў начальнік беладрэўнага цэха тав. Чарнякоў. — Мы абяцаем яшчэ лепш працаваць, каб быць дастойнымі свайго правадыра і настаўніка.

Калектыў камбіната абавязаўся закончыць квартальны план да 25 сакавіка. Адначасова праводзяцца ітогі перадз'ездаўскага спаборніцтва. Брыгады тт. Барковскага, Жука, Коўга і інш. сустрэлі з'езд выкананнем сваіх квартальных планаў і цяпер таксама перавыконваюць свае нормы.

ОРША

Сотні рабочых, інжынерна-тэхнічных работнікаў і служачых часальнага цэха, ткацкай фабрыкі, прадзільна-прыгатавіцельнага цэха Аршанскага ільнакамбіната з выключнай цікавасцю слухалі чытку даклада таварыша Сталіна на XVIII з'ездзе Усесаюзнай комуністычнай партыі (большэвікоў). Учора даклад чытаўся на спецыяльнай нарадзе тэхнічнай інтэлігенцыі камбіната.

У дні работы з'езда прадзільная і ткацкая фабрыкі выконваюць свае планы на 110—113 проц. Знатная стаханаўка, ткачыха тав. Глушанкова ў чэсць з'езда рашыла перайсці з 8 станкоў на 12, матальшчыца тав. Фёдарава—з 3 секцый на 4.

XVIII З'ЕЗДУ ЎСЕСАЮЗНАЙ КОМУНІСТЫЧНАЙ ПАРТЫІ (большэвікоў)—МАСКВА

Комуністычная партыя Францыі шле палкае прывітанне і найглыбейшыя пачуцці сімпатыі пабеданоснай партыі большэвікоў Леніна—Сталіна, якая адкрывае сёння ў Маскве, у сэрцы першай у свеце рэспублікі рабочых, XVIII партыйны з'езд.

Партыя большэвікоў, якая знаходзіцца на чале вызваленага народа, ператварыла Совецкі Саюз у самую дэмакратычную, першую ў свеце шчаслівую краіну соцыялізма, шлях да шчасця якой ахоўвае магутная, непераможная Чырвоная Армія.

Комуністы Францыі, выражаючыя пачуцці ўсяго французскага народа, вітаюць Усесаюзную комуністычную партыю (большэвікоў), яе аснавальніка і кіраўніка і лічаць, што комуністычная партыя зрабіла Краіну советаў аплотам усеагульнага міру, якая астаецца вернай усім узятым на сябе абавязацельствам і на якую звернуты ўзрокі ўсіх прыгнечаных народаў у надзеі на захаванне свабоды, незалежнасці і міру.

Няхай жыве партыя большэвікоў і таварыш Сталін!

Няхай жыве Совецкі Саюз, які вядзе чалавецтва да шчаслівага жыцця!

ЦЭНТРАЛЬНЫ КАМІТЭТ КОМУНІСТЫЧНАЙ ПАРТЫІ ФРАНЦЫІ.

З ЛОНДАНА, XVIII З'ЕЗДУ ВКП(б)—МАСКВА

Цэнтральны Камітэт комуністычнай партыі Англіі ад імені ўсіх членаў партыі і шырокіх мас рабочых і перадавых людзей Англіі вітае восемнаццаты з'езд як новы гістарычны этап на шляху да бяскласавага комуністычнага грамадства. У той час як капіталістычныя дзяржавы ўсё глыбей вязнуць у крызісе і шукаюць выхаду з яго, прадаючы малыя дэмакратычныя краіны і рыхтуючы новыя агрэсіўныя войны, Совецкі Саюз пад кіраўніцтвам партыі Леніна—Сталіна разгортвае трэці пяцігадовы план, які апавяшчае новыя перамогі соцыялістычнага будаўніцтва.

Мы разам з вамі радуемся вашым вялікім дасягненням і новым планам, які прыме з'езд. Мы запэўняем вас у нашым поўным падтрыманні ў барацьбе супроць фашысцкай агрэсіі. У саюзе рабочых усяго свету з Совецкім Саюзам мы бачым моцную гарантыю міру і прагрэсу ва ўсім свеце.

ПОЛЛІТ.

СТАНОВІШЧА Ў МАДРЫДЗЕ

ПАРЫЖ, 12 сакавіка. (ТАСС). Як паведамляе газета «Пці парызьен», 11 сакавіка цэнтр Мадрыда быў арэнай сражэння паміж армейскім корпусам, выкліканым з фронта контррэволюцыйным «камітэтам абароны», і вернымі рэспубліцы войскамі. Войскам контррэволюцыйных генералаў удалося, як відаць, заняць вуліцу Алькала, якая з'яўляецца галоўнай артэрыяй сталіцы. У дзеянне былі ўведзены артылерыя, танкі, кулямёты і авіяцыя. Будынкі, якія знаходзіліся ў руках верных рэспубліцы часцей, ачышчаліся войскамі Касадо з дапамогай запальваючых снарадаў. Будынак мадрыдскага муніцыпальнага совета гарыць.

Паўночныя і паўночна-усходнія кварталы Мадрыда па ранейшаму ў руках рэспубліканцаў.

Газета паведамляе, што рэспубліканцы павялі контрнаступленне супроць прыбыўшага з фронта корпуса войск контррэволюцыйных генералаў.

***

ЛОНДАН, 13 сакавіка. (ТАСС). У паведамленні, перададзеным сёння агенцтвам Рэйтэр, гаворыцца, што становішча ў прыгарадах Мадрыда прадаўжае аставацца напружаным. Рэспубліканскія войскі, грунтоўна ўмацаваўшыся ў заходняй частцы прыгарада, аказваюць рашучае супраціўленне здраднікам. Рэспубліканскія сілы складаюцца, галоўным чынам, з часцей 1 і 2 рэспубліканскіх карпусоў. Не гледзячы на неаднаразовыя загады так званага «совета абароны» здацца, войскі, верныя рэспубліцы, прадаўжаюць барацьбу з выключным упорствам. У іншых гарадах рэспубліканскай зоны войскі мадрыдскай клікі таксама сустракаюцца з жорсткім супраціўленнем рэспубліканцаў.

Міяха апублікаваў загад, згодна якога ўсе комуністы, якія займаюць камандныя пасады, знімаюцца са сваіх пастоў.

ПАПРАЎКА

Пры апублікаванні справаздачнага даклада таварыша Сталіна на XVIII з'ездзе ВКП(б) украліся апячаткі.

У табліцы: 2) **Парк камбайнаў і іншых машын у сельскай гаспадарцы СССР** — пад загалоўкам табліцы памылкова прапушчан радок — (у тыс. штук; на канец года).

У табліцы: 1) **Павышэнне культурнага ўзроўню народа** — у графе «паказальнікі» пасля радка — «Колькасць навучаючыхся ў школах усіх ступеней» — прапушчан радок: У тым ліку:

У табліцы 3) **Выпушчана маладых спецыялістаў з вышэйшых навучальных установ за 1933—1938 гг.** (у тыс.) у графе:

1. Інжынеры прамысловасці і будаўніцтва — у трэцяй калонцы (1934 г.) трэба чытаць — 14,9, замест указанага — 14,1.

(БЕЛТА).

ДЗЕННІК

⊙ Сёння, у 7 гадзін вечара, у Доме партактыва (пакой 18) адбудзецца кансультацыя для дакладчыкаў, агітатараў і бяседчыкаў на тэму **«Дзень Парыжскай комуны — дзень МОПР'а».**

⊙ Сёння, у 7 гадзін вечара, у Доме партактыва (пакой 20) адбудзецца кансультацыя па **справаздачнаму дакладу таварыша Сталіна** на XVIII з'ездзе партыі.

⊙ Сёння, у 7 гадзін вечара, у Малой зале Дома партактыва склікаецца **нарада прапагандыстаў горада,** кіраўнікоў гурткоў нізавога і сярэдняга звяна па вывучэнню гісторыі ВКП(б).

СЁННЯ Ў ТЭАТРАХ І КІНО

ТЭАТР ОПЕРЫ І БАЛЕТА—спектакля няма. БЕЛДЗЯРЖДРАМТЭАТР — Апошнія (абанемент № 107). ДЗЯРЖАЎНЫ ЯЎРЭЙСКІ ТЭАТР БССР — закрыты спектакль (абанементы не сапраўдны). ДЗЯРЖФІЛАРМОНІЯ БССР (памяшк. клуба ім. Сталіна) КАНЦЭРТ заслужанага артыста рэспублікі М. І. ЭПЕЛЬБАУМА — яўрэйская песня і музыка. Пачатак у 9 г. (Абанемент № 33). Кінотэатры: «ЧЫРВОНАЯ ЗОРКА» — Пётр першы (2-я серыя). «РОДИНА» — Барацьба прадаўжаецца. «ІНТЭРНАЦЫЯНАЛ»—Пётр першы (1-я серыя). «СПАРТАК»—Бой у гарах. ДЗІЦЯЧЫ КІНОТЭАТР— Танкісты. «НАВІНЫ ДНЯ» — 1. Горад здароўя (кінонарыс). 2. У стратасферу. 3. «Маленький-удаленький» (мультыплікацыя).

В. а. адказнага рэдактара Д. Т. ЛЕБЕДЗЕЎ.

Уп. Галоўлітбела № Д—940. Менск, друкарня «Звязды», Совецкая, 49. М., М., Ш.